

Sentrale utviklingstrekk og nye utfordringer knyttet til likestillingssituasjonen i Norge (2020-2024)

Beijing +30 Norges rapport på oppfølging av Beijing-erklæring og -plattform

1 1 Sammendrag

Kommer senere

2 2 Prioriteringer, resultater, utfordringer og tilbakeskritt

2.1 «Over the past five years, what have been the most important achievements, challenges and setbacks in progress towards gender equality and the empowerment of women?»

2.1.1 De viktigste framskrittene de fem siste årene,

2.1.1.1 Bedre kjønnsbalanse i styrer i norske foretak

Norge har innført ett nytt krav om kjønnsbalanse i styrer i norske foretak av en viss størrelse, som det første landet i verden. Målet er en raskere framgang mot kjønnsbalanse, med flere kvinner i styrerommene.

Lovforslaget bygger på en historisk enighet i trepartssamarbeidet. Det nye kravet trådte i kraft 1. januar i år (2024).¹ Kravet innføres trinnvis fram mot 1. juli 2028. '

De nye reglene omfatter om lag 8 000 selskaper. I første omgang omfattes selskaper med mer enn 100 millioner kroner i samlede drifts- og finansinntekter. Deretter vil reglene utvides årlig. I 2028 vil reglene inkludere selskaper med flere enn 30 ansatte eller med mer enn 50 millioner kroner i samlede drifts- og finansinntekter. Reglene vil da gjelde for om lag 20 000 selskaper. Norske foretak vil måtte rekruttere nesten 12 700 nye styremedlemmer frem mot 2028. Når første trinn innføres neste år blir det behov for om lag 6 600 nye styremedlemmer, de fleste av disse kvinner.

For 20 år siden hadde vi 15 prosent kvinnelige styremedlemmer i aksjeselskapene, nå er det 20 prosent. Lovendringen går ut på å innføre krav til kjønns sammensetningen i styrene i norske foretak av en viss størrelse. Har disse foretakene minst tre styremedlemmer, skal maksimalt ca. 60 prosent av disse ha samme kjønn. Det stilles egne krav til kjønns sammensetningen for varamedlemmer, og for styremedlemmer som velges av og blant de ansatte.

2.1.1.2 En systematisk innsats for kjønnsbalanse i statlig sektor har gitt gode resultater

I statlig sektor har Norge nådd langt i arbeidet for å oppnå kjønnsbalanse. Likestillingsarbeidet som har pågått gjennom mange år har gitt gode resultater. I 2023 var det 44 prosent kvinner på toppledernivå i staten. 44 prosent av øverste leder i et direktorat var kvinner. I departementene er det 52 prosent kvinner blant ekspedisjonssjefene, og blant departementsrådene er det 10 kvinner og 7 menn. Om vi ser på alle statlige lederstillinger under ett, er flertallet kvinner; 52 prosent.²

2.1.1.3 Lønnsgapet mellom kvinner og menn minsker - utviklingen går sakte i riktig retning

Kvinnens gjennomsnittlige månedslønn som andel av menns gjennomsnittlige månedslønn har økt de siste årene. I 2020 var kvinnens andel 87,5 prosent av menns

¹ Endringslov til foretakslovgivning mv. (2023) Førre: Endringslov til foretakslovgivning mv. (2023) Lov om endringer i foretakslovgivning mv. (kjønns sammensetning i styret) LOV-2023-12-20-114 <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2023-12-20-114>.

² SSB. (2024). Sysselsetting, register basert, tabell 13050.

lønn. I 2023 utgjorde kvinners lønn samlet sett 88,3 prosent av menns lønn.³ Store deler av lønnsforskjellene kan forklares med at kvinner og menn jobber ulike steder i arbeidsmarkedet, jobber i ulik stillingsprosent og har ulike posisjoner i stillingshierarkiet. En liten del av lønnsgapet er fortsatt uforklart. Det gjelder selv når vi ser på kvinner og menn med samme utdanning, i samme yrke, med samme stilling og ansiennitet.

Kvinnens gjennomsnittlige bruttoinntekt som andel av menns varierer noe fra år til år, men alt i alt har den ikke økt siden 2020. Bruttoinntekt omfatter lønnsinntekter, næringsinntekter, pensjoner og kapitalinntekter. Inntektsgapet er større enn lønnsgapet i Norge.

2.1.1.4 Norge har flere kvinner, i arbeid enn de fleste andre europeiske land.

Sysselsettingen i Norge er generelt på et høyt nivå, og den har økt for både kvinner og menn de siste årene. Mye av dette henger sammen med at sysselsettingen blant kvinner i Norge er høy, sammenlignet med en rekke andre land i Europa og OECD. I 2020 var 64,5 prosent kvinner og 69,7 av menn mellom 15-74 år i jobb. Deltakelsen har økt for både kvinner og menn og i 2023 var 67 prosent av kvinner og 73 prosent av menn mellom 15-74 år i jobb.⁴ Ser vi på aldersgruppen 25-54 år er sysselsettingen mye høyere, 82 og 86 prosent. Ser vi på kvinnegruppen isolert, er andelen sysselsatte kvinner med innvandrerbakgrunn lavere.⁵

2.1.1.5 Politiske poster og verv har blitt jevnere fordelt mellom kjønnene

De fleste folkevalgte forsamlingene i Norge har lenge vært dominert av menn, men de siste årenes utvikling viser at politiske poster og verv har blitt jevnere fordelt mellom kjønnene. Det er stilt krav om kjønnsbalanse internt i de fleste politiske partier. I 2017 oversteg kvinneandelen på Stortinget for første gang 40 prosent. Nå har Norge den jevneste kjønnsbalansen på Stortinget, noen gang. I 2021 var 45 prosent av representantene på Stortinget kvinner og 41 prosent av representantene i Sametinget

³ SSB. (2024). Lønn, tabell 11419.

⁴ SSB. (2024). Arbeidskraftsundersøkelsen, tabell 05111.

⁵ SSB. (2024). Sysselsetting blant innvandrere, register basert, tabell 09837.

kvinner.⁶ I 2023 var utgjorde kvinner 45 prosent av fylkestingsrepresentantene og 41 prosent av kommunestyremedlemmene.⁷

2.1.2 De største utfordringene de fem siste årene

2.1.2.1 Kjønnsdelt arbeidsmarked og kjønnsdelte utdannings og yrkesvalg

Arbeidsmarkedet er fortsatt kjønnsdelt. Det finnes fortsatt systematiske forskjeller i arbeidslivet som gjør at de økonomiske ressursene i forbindelse med arbeid blir skjevt fordelt mellom kjønnene. Kvinner tjener fortsatt i gjennomsnitt mindre enn menn, og har gjennomsnittlig færre økonomiske ressurser. Det er langt flere kvinner enn menn som jobber deltid, kvinner og menn jobber i ulike sektorer, har ulike yrker og er tilknyttet forskjellige næringer. Kvinner dominerer i undervisning og i, helse- og sosialfaglige yrker, mens menn blant annet dominerer i bygg- og anleggsvirksomhet, transport, industri og jordbruk.

Det kjønnssegregerte arbeidsmarkedet har betydning for det økende kompetansebehovet i flere sektorer. Dette handler både om at ulike næringer ikke får ikke utnyttet kompetansen og mengden av talenter hos begge kjønn. Men det handler også om et økende behov for personell og som speiler sammensetningen (kjønn og mangfold) i befolkningen. For eksempel møter ikke gutter og menn nok mannlige rollemodeller og tillitspersoner i helse- og omsorgssektoren, eller i skolen. Det gjelder spesielt i den kvinnedominerte helse- og omsorgssektoren og sektorer og bedrifter som rekrutterer fra de yrkesfaglige utdanningene. I de yrkesfaglige utdanningene er kjønnssegregeringen spesielt høy. Utfordringer med det kjønnssegregerte arbeidsmarkedet har de siste årene blitt utredet og diskutert i flere NOUer og meldinger til Stortinget.⁸

⁶ SSB, tabell 05923 og tabell 08219.

⁷ SSB, tabell 12874 og tabell 01183.

⁸ Se eksempelvis: Meld. St. 19 (2023-2024) Profesjonsnære utdanninger over heile landet og Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høgare utdanning.

2.1.2.2 Få kvinner i toppledelse, som entreprenører, i styrer og som eiere

Kvinner er dårligere representert helt på toppen i næringslivet, og dermed ikke en del av viktige beslutningsprosesser. Kvinner utgjør bare 20 prosent av styremedlemmene i aksjeselskaper i Norge. Siden 2004 har andelen kvinner kun økt fra 15 til 20 prosent. Dette viser at utviklingen går for sakte, og vi går glipp av talenter og ressurser. I 2024 er bare 18 prosent av daglige ledere i aksjeselskaper kvinner, 83 prosent er menn.⁹ CORE Topplederbarometer for 2022 viste at nesten 85 prosent av de administrerende direktørene i de 200 største selskapene i norsk næringsliv er menn. Bare en fjerdedel av selskapene hadde kjønnsbalanse i toppledergruppen. Og bare 20 av de 200 største selskapene hadde kjønnsbalanse i både styret og toppledergruppen. Kun 1 av 5 gründere er kvinner.¹⁰

2.1.2.3 Kjønnbasert vold og overgrep, (trakassering) og hets

Det er store kjønnsforskjeller når det kommer til hvilken type vold kvinner og menn utsettes for. Forskning viser at kvinner i større grad er utsatt for alvorlig og gjentatt vold i nære relasjoner, også seksuell vold. Én av fem kvinner har blitt voldtatt i løpet av livet.¹¹ Unge kvinner og kvinner med funksjonsnedsettelse, skeive kvinner, kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn og ikke-binære er særlig utsatt for seksuell trakassering.¹² Menn er mer utsatt for fysisk vold, utenfor nære relasjoner. Så mye som halvparten av norske menn forteller at de har vært utsatt for alvorlig fysisk vold.¹³ Det er også menn som oftest er de som utøver vold.¹⁴

Det er fortsatt utfordringer med kjønnsstereotyper og tradisjonelle kjønnsroller i Norge. Det er fortsatt behov for kompetanse og forebyggende innsats mot vold, seksuell trakassering og trakassering i alle deler av befolkningen, kanskje særlig yngre

⁹ SSB. (2024). Styre og leiing i aksjeselskap, tabell 09244.

¹⁰ CORE – Senter for likestillingsforskning. (2022). Core Topplederbarometer 2022 https://www.samfunnsforskning.no/core/publikasjoner/grafiske/core-topplederbarometer/2022/core-topplederbarometer-2022_digital.pdf.

¹¹ Dale m.fl. (2023).

¹² Bjerkebakke og Sogge (2024).

¹³ Dale m.fl. (2023)-

¹⁴ Bufdir.no <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/kjonnsliekestilling/vold-kjonn#section-474>.

generasjoner. Videre er det nødvendig med en høy bevissthet om betydning av kjønn, roller, normer og tradisjoner i utvikling og gjennomføring av politikken innenfor dette området.

2.1.3 Tilbakeskritt for likestilling i Norge de siste fem årene

2.1.3.1 Økning i antall partnerdrap

I 2023 ble det registrert 35 drapssaker med 38 ofre, der 17 ble drept av nåværende eller tidligere partner/kjæreste.¹⁵ Dette er høyere enn snittet de siste ti årene. I perioden 2020 til 2022 var 91 prosent av gjerningspersonene i drapssaker menn, mens andelen i 2023 var 91 prosent. Samtidig viser statistikken det er noen flere kvinner enn menn som blir drept. I 2023 ble 58 prosent av ofrene drept av en i en nær relasjon, og statistikken viser at kvinner oftest blir drept av noen i nær relasjon. I perioden 2020 til 2023 ble 34 kvinner drept av en partner/ekspartner eller kjæreste/tidligere kjæreste.

I starten av 2024 har det vært rapportert om flere rystende partnerdrapssaker. En permanent partnerdrapskommisjon er under etablering i 2024. Kommisjonen, som starter sitt arbeid i løpet av 2024, skal gjennomgå alle partnerdrapssaker for å avdekke systemsvikt, lære av feil og videreutvikle arbeidet med å forebygge alvorlig partnervold og partnerdrap.

RISK - risikoanalyse og kriminalitetsforebygging av vold i nære relasjoner etableres i alle landets politidistrikt og starter med Nordland, Sør-Vest og Sør-Øst i løpet av 2024. Stortinget vedtok endringer i straffeloven i desember 2023 for sikre adgang til økt bruk av omvendt voldsalarm. Hensikten er å flytte byrden fra den volds- og trussel utsatte til gjerningspersonen.¹⁶

2.1.3.2 Økning i antall voldtekter

Tallet på voldtekter stiger. Nær ni av 10 ofre for anmeldte voldtekter er kvinner.¹⁷ Det er gjennomført to nasjonale omfangsundersøkelser om vold og overgrep i befolkningen,

¹⁵ Politiet. (2024). Nasjonal drapsoversikt. Drap i Norge 2013-2023.

¹⁶ Lovvedtak 18 (2023–2024). (2024). Innst. 89 L (2023–2024), jf. Prop. 128 L (2022–2023). Endringer i straffeprosessloven mv. (elektronisk kontroll av besøksforbud).

¹⁷ SSB. (2024). Anmeldte lovbrudd og ofre, tabell 08638-

som dekker perioden 2014 -2022.¹⁸ Undersøkelsene viser en økning i antall voldtekter siden 2014. (Funnene viser at én av ti kvinner oppgir å ha blitt voldtatt i løpet av livet. Gjerningspersonen oppgis i de fleste saker å være menn. det er de yngre som er mest utsatt. En undersøkelse om vold og overgrep blant unge i aldersgruppen 16-19 år bekrefter dette bildet. Omfanget av seksuell vold er tilnærmet doblet for gutter og jenter sammenlignet med 2015. Omfanget er nær fire ganger så høyt for jenter som for gutter og gutter/menn er i størst grad utøvere av den seksuelle volden.¹⁹

Voldtekts utvalgets utredning konkluderer med at voldtekt er et uløst samfunnsproblem i Norge.²⁰ Utredningen gir en samlet oversikt over kunnskapsgrunnlaget, vurderer utfordringene og gir noen klare anbefalinger til myndighetene om videre oppfølging.

Rapporten inneholder sterk kritikk mot myndighetenes håndtering av voldtektssakene blant annet på grunn av manglende samhandling på tvers av sektorene og ulik oppfølging av de som opplever voldtekt avhengig av bosted. Det vises og til manglende kontinuitet i virkemiddelbruken, og til bruk av skippertak-metoden gjennom kampanjer og forsøk som ikke følges opp. Utvalget anbefaler blant annet:

- Forutsigbarhet i virkemidlene.
- Et nytt statlig organ mot kjønnsbasert vold med ansvar for myndighetenes arbeid på tvers av sektorene.
- Bedre psykososial oppfølging av ofrene
- Et likeverdig tilbud til barn
- Et forskningsprogram om kjønnsbasert vold med mange forskningsmetoder.

¹⁸ Dale m.fl. (2023) og Thoresen og Hjemdal (2014).

¹⁹ Frøyland m.fl. (2023).

²⁰ NOU 2024: 4. (2024). *Voldtekt – et uløst samfunnsproblem*. Justis- og beredskapsdepartementet.

2.1.3.3 Helse og psykisk helse særlig blant unge kvinner

2.2 Over the past five years, what have been the top five priorities for accelerating progress for women and girls in your country through laws, policies and/or programmes?

2.2.1 Deltid og heltid

Å sikre at både kvinner og menn kan jobbe heltid er viktig i et likestillingsperspektiv og i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Det er viktig for å sikre kvinners økonomiske frihet og styrke deres posisjon i arbeidsmarkedet. Det er sentralt for arbeidstakernes medvirkning, trygghet og forutsigbarhet. Derfor har regjeringen en heltidssatsing som skal styrke muligheten til heltidsstillinger.

Fra og med 2022 er alle de offentlige og de største private arbeidsgiverne pålagt ved lov å kartlegge bruken av ufrivillig deltidsarbeid. I 2023 ble retten til heltid i arbeidsmiljøloven styrket. Det innebærer at behovet for deltidsstillinger nå må dokumenteres og drøftes med tillitsvalgte før arbeidsgiver kan ansette i deltidsstillinger. Fortrinnsretten for deltidsansatte er blitt styrket, både for økt stillingsprosent og for ekstravakter.

Regjeringen viderefører følgeforskningsprogrammet, «heltidspotten», til gjennomføring av ulike forsøksprosjekter for å redusere bruk av deltid. I 2024 og 2023 bevilget regjeringen 12,6 millioner kroner til dette. Prosjektene som får midler, er valgt ut i samarbeid med partene i arbeidslivet.

2.2.2 Likestilt utdanning og arbeidsliv

April 2024 fram en melding til Stortinget om profesjonsutdanningene i universitets- og høyskolesektoren²¹. Meldingen ser enkelte utdanninger, som ingeniør-, lærer- og helse- og sosialfagutdanningene og beskriver felles utfordringer knyttet til rekruttering, kjønnsbalanser og mangfold. Regjeringen foreslår: 1) Mer erfaringsbasert kunnskap for å sikre at studentene er rusta for profesjonene de skal jobbe i. 2) Mer fleksible utdanninger, slik at fagmiljøene kan utforme utdanninger som er tett på

²¹ Meld. St. 19 (2023-2024).

praksis. 3) Mer tilgjengelig utdanninger for flere og åpne dører for flere praktikere både til å ta utdanning og til å undervise.

Februar 2024 presenterte regjeringen og 11 organisasjoner i barnehage- og skole-Norge en Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024-2030. Målene inkluderer å gjøre både læreryrket og barnehageyrket mer attraktivt og speile mangfoldet i samfunnet. Blant annet gjennom rekrutteringsprosjekt som skal bidra til større mangfold og bedre kjønnsbalanse i skole og barnehage og ved å styrke kunnskapsgrunnlaget om hvilke tiltak som treffer de ulike målgruppene på best mulig måte.²²

Tallene over frafall fra videregående opplæringen de siste fem årene viser at gutter har høyere frafall enn jenter. Regjeringen ønsker om en jevnere kjønnsbalanse og høyere fullføringsgrad i utdanningene og har satt inn flere tiltak: I ny opplæringslov som trer i kraft i august i år, vil alle ha rett til videregående opplæring fram til de har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Tidsbegrensningen i ungdomsretten på tre års opplæring, vil utgå. De som stryker på eksamen eller ikke består fag, skal nå få tilgang på opplæring fram til de faktisk består videregående opplæring.

Læreplanen for faget utdanningsvalg ble fornyet i 2022. God karriereveiledning er et viktig grep for å synliggjøre muligheter til å velge utradisjonelt for å motvirke et kjønnsdelt arbeidsmarked. Og veiledning kan bidra til at unge ikke avbryter utdanningen og havner utenfor arbeidslivet. Som oppfølging av fullføringsreformen har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse fått i oppdrag å utvikle nye kompetansestandarder for karriereveiledning.

2.2.3 Familie- og arbeidsliv

Barnehager, SFO og en felles skole for alle barn og unge, uavhengig av sosial og geografisk bakgrunn, er blant de mest effektive virkemidlene for å jevne ut sosiale forskjeller. Barn skal, helt fra barnehagen og i skolen, ha like muligheter, frie fra tradisjonelle kjønnsforventninger. Tilgjengelige og rimelige barnehager er

²² Kunnskapsdepartementet. (2024). Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024-2030.

avgjørende for fedres og mødres deltakelse i arbeidslivet og for integrering. I dag ser vi at minoritetsspråklige barn har lavere deltakelse i barnehagen og SFO enn andre. Regjeringen kutter i 2024 maksprisen på barnehageplass.

Foreldrepermisjonen skal være raus og sikre begge foreldre et selvstendig krav til permisjon sammen med barnet. Fedrekvoten er et viktig virkemiddel for likestilling og har blitt endret flere ganger de siste fem årene for å styrke fars stilling.

Endringer i folketrygdloven om styrking av fedrenes rett til foreldrepenger i 2022 innebar at fedre med opptjent rett til foreldrepenger får mulighet til å ta ut 8 uker med foreldrepenger uten at det stilles aktivitetskrav til mor. Dette innebærer en styrking av fedres rettigheter styrkes. Beregninger fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at om lag 4 900 fedre årlig fikk nye rettigheter med denne endringen. Lovendringer som trer i kraft fra 1. juli 2024 innebærer at foreldrepengeperioden ved 80 prosent foreldrepenger endres for barn som blir født 1. juli 2024 eller senere. Fellesperioden forlenges med 11 foreldrepengedager, slik at den totale utbetalingen er tilnærmet lik enten foreldrene velger 80 eller 100 prosent foreldrepenger. Dette bidrar til å færre kvinner må gå i ulønnet permisjon, men de venter på barnehageplass.

2.2.4 Kvinnehelse

Regjeringens helse- og velferdspolitikkk skal bidra til å forebygge sykdom og skape et helsefremmende samfunn for alle. Skal vi sikre at alle i Norge, uavhengig av kjønn, har likeverdig tilgang til god helse, god livskvalitet og gode helse- og omsorgstjenester, må vi ha kunnskap om hva kjønnsforskjellene består av, og årsakene til disse.

I 2021 oppnevnte Solberg II-regjeringen et utvalg for blant annet å belyse hvordan kjønn har betydning for helse og helseutfordringer. I mars 2023 la Kvinnehelseutvalget fram utredningen *Den store forskjellen. Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse (NOU 2023:5)*. Utvalget har bidratt til bedre innsikt i de utfordringene som kvinner opplever, knyttet til risiko og forekomst av sykdom, og bruk av helse- og

omsorgstjenester gjennom hele livet. Utvalget har også sett på hvordan kjønnsperspektivet og kjønnsforskjeller blir håndtert i helse- og omsorgssektoren.²³

I Nasjonal helse- og samhandlingsplan, som ble lagt fram i mars 2024, presenterte regjeringen arbeidet som er satt i gang på kvinnehelseområdet. Flere av tiltakene er i tråd med Kvinnehelseutvalgets forslag. Blant annet presenterte regjeringen politikken for et sammenhengende og helhetlig svangerskaps-, føde- og barselstilbud.²⁴

Kvinnehelseutvalgets rapport og høringsinnspillene inngår i grunnlaget for en ny strategi for kvinners helse som regjeringen tar sikte på å legge fram før sommeren.

2.2.5 Et samfunn uten vold, voldtekt, seksuell trakassering og hets

Partnerdrapsutvalget la desember 2020 fram sin utredning (NOU 2020:17²⁵) og anbefalte blant annet å etablere en permanent partnerdrapskommisjon. Regjeringen holder på å etablere en slik permanent partnerdrapskommisjon som skal gjennomgå alle partnerdrapssaker for å avdekke systemsvikt, lære av feil og videreutvikle arbeidet med å forebygge alvorlig partnervold og partnerdrap. Kommisjonen starter sitt arbeid i løpet av dette året.

Lovendringer i straffeloven om økt bruk av omvendt voldsalarm ble vedtatt av Stortinget desember 2023, og trådte i kraft 8. april 2024. De nye bestemmelsene flytter byrden fra den utsatte for volds og trusler til gjerningspersonen. Dette vil være ett av flere beskyttelsestiltak politiet har til disposisjon, for å beskytte utsatte.

En samfunnsøkonomisk analyse²⁶ som regjeringen fikk gjennomført i 2023 anslår at vold i nære relasjoner, totalt, kostet det norske samfunnet 92,7 milliarder kroner i 2021. Kostnadene er størst for de voldsutsatte.

²³ NOU 2023: 5. (2023). *Den store forskjellen – Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*. Helse- og omsorgsdepartementet.

²⁴ Meld. St. 9 (2023–2024) *Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–202*.

²⁵ NOU 2020:17 (2017), *Varslede drap? – Partnerdrapsutvalgets utredning*.

²⁶ *Samfunnskostnader av vold i nære relasjoner*. Menonpublikasjon nr. 15/2023. Oslo: Menon Economics.

I desember 2023 la regjeringen fram Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024- 2028) «Trygghet for alle»²⁷. Planen skal behandles i Stortinget denne våren og legger til rette for mer målrettet forebygging, bedre hjelp og beskyttelse av utsatte.

Voldtekts-utvalget, som ble oppnevnt i februar 2023, leverte sin utredning²⁸ 8. mars 2024. Utredningen viser at vi fortsatt har store utfordringer på dette feltet, se punkt 2.1.3.2 ovenfor.

Lovforslaget om å ratifisere ILO-konvensjonen om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet ble vedtatt av Stortinget i juni i 2023. I arbeidsmiljøloven²⁹ er forbudet mot seksuell trakassering presisert, i tillegg til verneombudets oppgaver knyttet til psykososialt arbeidsmiljø. Disse endringene trådte i kraft 1. januar i år.

2.3 Over the past five years, what specific actions have you taken to prevent discrimination and promote the rights of marginalized groups of women and girls?

I desember 2020 la regjeringen Solberg II-fram en stortingsmelding om nasjonale minoriteter. Det er andre gang en slik melding er blitt lagt fram. Formålet med meldingen er å beskrive utviklingen i politikken overfor nasjonale minoriteter de siste 20 årene og hvordan regjeringen kan bidra til å styrke de nasjonale minoritetenes språk, kultur og situasjon i det norske samfunnet framover. Meldingen omtaler blant annet tvangssterilisering av kvinner.³⁰

Blant personer med funksjonsnedsettelse ser vi også kjønnsbetingede forskjeller. Kvinner med funksjonsnedsettelse får tildelt flest hjelpemidler for tilpassing av hjemmet, mens menn får flest motoriserte og elektriske hjelpemidler eller hjelpemidler

²⁷ Prop. 36 S (2023-2024) – Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) – Trygghet for alle.

²⁸ NOU 2024:8 (2024), Voldtekt – et uløst samfunnsproblem.

²⁹ Lov om endringer i arbeidsmiljøloven (trakassering) 16. juni 2023 nr. 37.

³⁰ Meld. St. 12 (2020–2021) *Nasjonale minoriteter i Norge – En helhetlig politikk*

som skal bidra til økt mosjon og trening.³¹ Regjeringen vil at alle skal kunne delta og leve frie liv, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Deltagelse på fritiden har innvirkning på deltakelse på andre områder. I 2024 deler regjeringen ut 29 400 000 kroner til 126 tiltak for å gi sivilsamfunn mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Ordningen med ledsagerbevis er digitalisert, en klar forbedring for brukeren. Løsningen ble tilgjengelig 1. januar. I januar fikk kultur- og likestillingsministeren overlevert en utredning³² som tar for seg spørsmålet om FNs konvensjon på feltet bør tas direkte inn i norsk lov.³³ Regjeringen har sendt utredningen ut på en bred høring.

I november 2023 la regjeringen fram en handlingsplan mot rasisme og diskriminering (2023-2027). Planen omfatter alle grupper som blir utsatt for rasisme og diskriminering. Handlingsplanen er særlig rettet mot rasisme og diskriminering som ungdom opplever, samt veien inn, og oppover, i arbeidslivet. Kjønn inngår i et av flere diskrimineringsgrunnlag i situasjoner som handler om sammensatt diskriminering.³⁴

I februar 2023 ble regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023-2026) lagt fram. Planen inneholder 49 tiltak som skal bidra til å øke livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold. Planens tre prioriterte innsatsområder er: skeive med minoritetsbakgrunn og skeive i religiøse samfunn, transpersoner og personer med kjønnsinkongruens, og inkluderende idrett.³⁵

³¹ Solberg A, Sund F, Malasevska I. Kjønnsdelte hjelpemidler? Kartlegging av hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne. Hamar: Likestillingscenteret; 2019.

³² Konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter- Inkorporering i menneskerettsloven, del I og del II (2024), (Rapport ved juridisk ekspertutvalg).

³³ Konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter- Inkorporering i menneskerettsloven, del I og del II (2024), (Rapport ved juridisk ekspertutvalg).

³⁴ Kultur- og likestillingsdepartementet. Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024–2027.

³⁵ Kultur- og likestillingsdepartementet. Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026).

I 2023 vedtok et bredt flertall på Stortinget et forbud mot konverteringsterapi. Bestemmelsen i straffeloven trådte i kraft 1. januar 2024 og slår fast at konverteringsterapi er straffbart.

Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK) ble opprettet i 2022 for å styrke kvaliteten på tilbudet for samiske barn, voksne og familier i barnevernet, familievernnet og krisesentrene. NASAK skal sikre et mer likeverdig tjenestetilbud til den samiske befolkningen. NASAK skal ivareta behovet for å utvikle og implementere nødvendig språk- og kulturkompetanse og handlingsevne i barnevernets, familievernets og krisesentrenes arbeid med samisk befolkning. Senteret har ansvar for opplæring og veiledning av disse tjenestene i hele landet, og er lokalisert i flere samiske områder.³⁶

Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) «Trygghet for alle» inneholder et eget kapittel om samiske forhold.³⁷

I 2021 la regjeringen frem en handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (inkludert tvangsekteskap og kjønnslemlestelse) (2021- 2024).³⁸ Både kvinner og menn kan bli utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, men i omtrent tre av fire saker er den utsatte en kvinne. Kontroll av jenters og kvinners seksualitet er en grunnleggende driver i slike saker. Flere særskilte hjelpetjenester med spisskompetanse om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold både bistår utsatte personer direkte og gir veiledning til ansatte i de ordinære hjelpetjenestene som følger opp enkeltsaker. Disse tjenestene har gjennom de siste fem årene blitt styrket, senest i statsbudsjettet for 2024.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet arrangerer årlig en nasjonal konferanse om rasisme i tilknytning til FNs internasjonale dag mot rasisme 21. mars. Temaet for konferansen i 2024 var barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering.

Sannhets- og forsoningskommisjonen som gransket fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener, norskfinner og skogfinner leverte sin rapport til Stortinget 1. juni

³⁶ Se <https://www.bufdir.no/nasak/>.

³⁷ Prop. 36 S (2023–2024). Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028). Justis- og beredskapsdepartementet.

³⁸ Kunnskapsdepartementet. (2021) Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024).

2023. Kommisjonen avdekker blant annet at kjønn og kjønnsroller påvirket hvordan fornorskningen rammet samisk språk, samt at fornorskningen har påvirket likestilling i samiske samfunn. Kommisjonen ser behov for at det iverksettes tiltak for å sikre at samiske kvinner og barn blir fullt ut beskyttet og sikret mot psykisk, fysisk og seksuell vold.³⁹ Kommisjonens rapport skal behandles i Stortinget i 2024.

I løpet av de siste årene, har regjeringen styrket flere tilskuddsordninger som har likestilling og ikke-diskriminering som formål. Det er tilskuddsmidler til både drift og aktiviteter til aktører som jobber å forebygge for mot diskriminering av minoriteter. Det ble også opprettet en ny tilskuddsordning i 2022 som skal bidra til å fremme antirasisme, mangfold og dialog, samt bidra til kunnskap og bevissthet i majoritetsbefolkningen om rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

2.4 Over the past five years, how has the confluence of different crises affected the implementation of the BPfA in your country, and what measures have you taken to prevent their negative impact on progress for women and girls?

Forskning, analyse og annen kunnskapsproduksjon har vært en helt avgjørende for forståelse av covid-19 pandemien. Menn har hatt økt dødelighet og større risiko for innleggelse på sykehus enn kvinner. Kvinner har hatt flere senfølger etter covid-19⁴⁰ og har rapportert hyppigere bivirkninger av koronavaksinasjon enn menn. I forbindelse med smittevernrådgivning under pandemien ble det utarbeidet egne råd for gravide og ammende.⁴¹ Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) viste en betydelig økning i rapporterte psykiske plager våren 2021, sammenlignet med tidligere runder av undersøkelsen før pandemien. Økningen sees hos begge kjønn, men er størst hos

³⁹ <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/sannhets--og-forsoningskommisjonen/rapport-til-stortinget-fra-sannhets--og-forsoningskommisjonen.pdf>.

⁴⁰ <https://www.fhi.no/ss/korona/koronavirus/coronavirus/befolkningen/senfølger-etter-covid-19/>.

⁴¹ <https://www.fhi.no/ss/korona/koronavirus/coronavirus/befolkningen/rad-for-gravide-og-ammende/?term=> .

kvinner.⁴² Tilskuddsordningen Studenter – psykisk helse og rusmiddelbruk som Helsedirektoratet forvalter, ble økt under pandemien. Den skal fremme god helse og trivsel blant studenter og forebygge problemer knyttet til rusmiddelbruk. Da samfunnet og tjenester stengte ned var det utfordrende å nå ut med informasjon til befolkningen om at krisesenter og andre tilbud til utsatte for vold og overgrep fortsatt var åpne og tilgjengelig. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gjennomførte derfor en rekke tiltak for å spre informasjon om tilbud til utsatte for vold og overgrep under pandemien. Blant annet distribuerte Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet flere filmer om krisesentertilbudet oversatt til en rekke språk.

Under koronapandemien fikk Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet å følge og kartlegge likestillingskonsekvenser av koronapandemien. Gjennom dialog med sivilt samfunn, innhenting av kunnskap og statistikk, samt egeninitierte undersøkelser utarbeidet Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet 10 rapporter om likestillingskonsekvenser av pandemien. Den siste rapporten ble publisert sommeren 2021, og oppsummerer likestillingskonsekvenser av pandemien fra mars 2020 til juni 2021.⁴³

Rapportene inneholdt både oversikt over tilgjengelig kunnskap om likestillingskonsekvenser av pandemien, og også anbefalinger til tiltak fra myndighetene.⁴⁴

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har igangsatt et større forskningsoppdrag og pandemien konsekvenser for oppvekst og likestilling.⁴⁵

⁴² S. 40 [Folkehelse rapportens temautgave 2021. Folkehelsen etter covid-19. Pandemiens konsekvenser i ulike grupper i befolkningen. \(fhi.no\).](#)

⁴³ Bufdir (2021). Likestillingskonsekvenser av covid-19 og tiltakene mot pandemien. En oppsummering fra mars 2020 til juni 2021.

⁴⁴ Bufdir (2021). Likestillingskonsekvenser av covid-19 og tiltakene mot pandemien. En oppsummering fra mars 2020 til juni 2021.

⁴⁵ Les mer om prosjektet Langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling: <https://www.oslomet.no/forskning/forskningsprosjekter/langtidskonsekvenser-korona-oppvekst-likestilling>.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet arrangerte også en nasjonal (digital) konferansen om likestillingskonsekvenser av pandemien.

2.5 Over the next five years, what are the priorities for accelerating progress for women and girls in your country through laws, policies and/or programmes?

2.5.1 Nye strategier og handlingsplaner for likestilling

Regjeringen vil lansere en strategi for likestilling mellom kvinner og menn i løpet av 2024, som vil gi retning for likestillingsarbeidet på flere prioriterte samfunnsområder. Strategien vil ta for seg økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv, færre kjønnsdelte utdanningsvalg, frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, bedre helse for kvinner og menn, et samfunn uten vold, voldtekt, seksuell trakassering og netthets, og et godt virkemiddelapparat for likestilling.

Regjeringen har startet arbeidet med tre nye handlingsplaner på rasisme- og diskrimineringsfeltet – mot samehets, antisemittisme og diskriminering av og hat mot muslimer – som vil synliggjøre utfordringer knyttet til kjønn.

Regjeringen starter også arbeid med en tverrsektoriell strategi for forskning om likestilling og ikke-diskriminering.

2.5.2 Stortingsmelding om seksuelle trakassering

Regjeringen arbeider med en melding til Stortinget om seksuell trakassering som skal legges fram i 2024. Meldingen vil kartlegge omfanget av seksuell trakassering og foreslå forebyggende tiltak i arbeidsliv og opplæringssektoren, på kultur- og fritidsarenaer og mot seksuell trakassering på nett.

2.5.3 Endringer i pensjonssystemet

Mars 2024 ble et flertall av partiene på Stortinget enige om et nytt pensjonsforlik. Dette innebærer blant annet at pensjonsalderen gradvis økes fra 70 til 72 år, i likhet med privat sektor. Videre er det enighet om prisjustering av minstepensjonen og en høyere pensjon for personer med nedsatt funksjonsevne. Videre vil en forbedring i indeksreguleringen av minstepensjonen, vil særlig komme kvinner til gode.

2.5.4 Handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2025-2028)

Regjeringen har besluttet å utvikle en ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold for perioden 2025-2028, når gjeldende plan løper ut. I 2022 oppnevnte regjeringen et lovutvalg som utreder juridiske problemstillinger i saker som gjelder negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. Problemstillinger som gjelder ufrivillige utenlandsopphold, inngår også i dette arbeidet. De vurderer om gjeldende regelverk gir et tilstrekkelig godt rettsvern for utsatte, eller om det er behov for endringer. Lovutvalget skal levere utredningen våren 2024 og den vil bli sendt på offentlig høring. Anbefalinger og innspill herfra vil benyttes i arbeidet med ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2025-2028).

Det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold utvides i 2024 med en treårig pilot. Piloten skal utvide målgruppen til personer over 18 år som har returnert fra ufrivillige utenlandsopphold, men som ikke favnes av dagens tilbud. Dette kan være personer som ikke er trusselutsatte eller har en tilleggsproblematikk som gjør at de av hensyn til seg selv eller andre ikke kan oppholde seg i dagens botilbud.

2.5.5 Kvinnehelse og psykisk helse

Kvinnehelseutvalgets utredning (NOU 2023:5) inngår i kunnskapsgrunnlaget for regjeringens strategi for kvinners helse og kjønnsperspektivet i helse.

Kvinnehelseutvalget slår fast at kjønn har betydning for helsen vår. Kvinner og menn har ulik biologi, de lever ulike liv og de rammes ulikt av sykdom. Utvalget konkluderer med at det ikke har blitt tatt tilstrekkelig hensyn til ulikhetene mellom kjønnene i helse- og omsorgstjenestene, i helsepolitikken og i medisinsk forskning og utdanning.⁴⁶

Regjeringen planlegger å legge fram en strategi i 2024.

Norge vil legge fram en ny kreftstrategi i løpet av 2024. Kreftstrategien, som omtaler både kreftformer som er vanlig for kvinner å få og kreftformer som er vanlig for menn å

⁴⁶ NOU 2023: 5. (2023). *Den store forskjellen – Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*. Helse- og omsorgsdepartementet.

få, vil blant annet ha søkelys på forebygging, likeverdig tilgang til gode og dokumentert effektive nye behandlingsmetoder og oppfølging av pasienter etter kreftsykdom.

Allmennlegetjenestene er tjenester med universell tilgang for hele befolkningen og er viktige for å et likeverdig helsetilbud og å redusere sosial ulikhet i helse. Over tid har allmennlegetjenestene hatt store og økende utfordringer med svikt i rekruttering og stabilitet. Utfordringene rammer sårbare pasientene mest og har utfordret tilgangen til likeverdige helsetjenester. Regjeringen har derfor gjennomført en betydelig styrking av finansiering av allmennlegetjenestene de siste tre årene. I Nasjonal- helse og samhandlingsplan (2024) er det varslet at det skal være tilstrekkelig kapasitet, kvalitet og bredde i tjenestetilbudet og at regjeringen ønsker å utvikle tverrfaglige fastlegekontorer med tydelig ledelse og vurderer flere juridiske og økonomiske virkemidler for å realisere dette.

I 2016 lanserte forrige regjering for første gang en samlet strategi for seksuell helse: Snakk om det! 2017–2021. Strategien har blant annet som formål å fremme seksuell og reproduktiv helse. Dette gjøres gjennom en tverrsektoriell innsats som omhandler forebyggende arbeid, opplæring og utdanning, og behandling og oppfølging av sykdom. Strategien tydeliggjør betydningen av seksuell helse i folkehelsearbeidet og legger grunnlaget for en helhetlig innsats for å styrke denne dimensjonen av befolkningens helse. I Folkehelsemeldingen (2023-2026) er det varslet at Regjeringen vil legge frem en ny strategi for seksuell helse i 2024.

Et offentlig utvalg har levert forslag til ny abortlov. Flertallet i utvalget foreslår å øke grensen for kvinnens selvbestemmelse fra 12. til 18. svangerskapsuke.

Kvinnehelseutvalget peker på at kvinner med innvandrerbakgrunn er en særlig sårbar gruppe i forbindelse med svangerskap, fødsel og barseltid. Helsedirektoratet publiserte i 2023 en revidert nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen som anbefaler mer veiledning og oppfølging i svangerskapet til dem som trenger det. Helsedirektoratet har i 2024 publisert revidert nasjonal faglig retningslinje for fødselsomsorgen. Regjeringen har i 2024 lagt fram Stortingsmeldingen Nasjonal helse- og samhandlingsplan (Meld. St. 9 (2023-2024)), der svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen er et prioritert område. I Nasjonal helse- og samhandlingsplan er det et mål å gi bedre tilbud til gravide med behov for ekstra støtte og oppfølging.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en av de aller viktigste tjenestene rettet mot gravide, barselsfamilier, barn og unge og deres foresatte. Regjeringen har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten både faglig og økonomisk.

Regjeringen la i juni 2023 fram Meld. St. 23 (2022-2023) Opptappingsplan for psykisk helse. Det overordnede målet med opptappingsplanen er at flere skal oppleve god psykisk helse og livskvalitet, og at de som har behov for psykisk helsehjelp skal få god og lett tilgjengelig hjelp. Planen har tre innsatsområder: helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid, gode tjenester der folk bor og tilbudet til personer med langvarige og sammensatte behov. Planen har åtte resultatmål for å kunne følge utviklingen og måloppnåelsen gjennom planperioden.

2.5.6 Ny kunnskap om kjønnsperspektiver i klima og -miljøpolitikken

Regjeringen ønsker mer informasjon om og innsikt i når innarbeiding av kjønnsperspektiver i klima- og miljøpolitikken er nødvendig og relevant for å bidra til bedre og mer effektiv politikk på disse områdene i Norge. Vi ønsker å tilegne oss mer kunnskap om dette, blant annet gjennom å følge opp de nordiske rapportene om klima og likestilling, handlingsplanen Kvinner, fred og sikkerhet (2023-2030), og Naturavtalens mål 23 om å sikre likestilling mellom kjønnene og en tilnærming der kjønnsperspektivet integreres i all handling knyttet til naturmangfold.

3 Utviklingen i 12 kritiske samfunnsområder

Inkluderende utvikling, like muligheter og anstendig arbeidsliv

Kritiske områder: fattigdom, økonomi, menneskerettigheter og jenter og gutter

3.1 Over the past five years, what actions has your country taken to advance gender equality in the world of work (including informal and non-standard employment as well, as entrepreneurship)?

3.1.1 Samarbeid mellom myndighetene, arbeidsgiverne og arbeidstakerorganisasjonene

Under trepartssamarbeidet tar Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd jevnlig opp likestilling som tema. En egen arbeidsgruppe under rådet drøfter likestilling i arbeidslivet. Gruppen koordineres av Kultur- og likestillingsdepartementet. Dette skal bidra til å fremme likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet og å fremme økt aktivitet for likestilling i virksomhetene, samt bidra til et styrket kunnskapsgrunnlag for politikken.

3.1.2 Lavere fastpris for barnehage, ekstra gratis kjernetid og gratis SFO

I 2024 blir makspris for barnehage satt til historisk lave 2000 kroner i måneden, og til 1500 kroner i de minst sentrale kommunene. Regjeringen har innført 20 timer gratis kjernetid for husholdninger med lav inntekt og vi øker inntektsgrensen fra 1. august. I 2022 fikk alle elever på 1. trinn tilbud om 12 timer gratis SFO per uke. Dette ble utvidet til også å omfatte 2. trinn fra høsten 2023, og tilbudet videreføres i 2024.

3.1.3 Aktivitets- og redegjørelsesplikter

I 2020 trådte en styrket aktivitets- og redegjørelsesplikt for arbeidsgivere i kraft. Denne innebærer at arbeidsgivere skal jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering

på områder som rekruttering, forfremmelse og utviklingsmuligheter, tilrettelegging, mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, lønn og arbeidsvilkår, samt jobbe for å redusere trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Offentlige- og større private arbeidsgivere har i tillegg plikt til å gjennomføre kartlegging av kvinner og menn som jobber deltid, ufrivillig, midlertid, som har tatt ut foreldrepermisjon, samt kjønnsbalanse i virksomheten. Videre skal disse arbeidsgiverne – i samarbeid med ansattes representanter – kartlegge lønnsforskjeller mellom kvinner og menn som gjør likt arbeid og arbeid av like verdi. Kartleggingen skal vise lønnsforskjeller og kjønnsbalanse på ulike stillingsnivåer, og kartleggingen skal inkludere alle lønnsarter (også overtid og bonus). Arbeidsgivere skal også redegjøre for lønnsforskjellene og arbeidet med likestilling i årsrapporten sin.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har utviklet veiledningsmaterieil, kartleggingsskjema, maler og webinarer som skal ruste arbeidsgivere til å arbeide bedre med likestilling, og til å gjennomføre kartlegginger i tråd med de nye lovkravene.⁴⁷ Videre har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gjennomført informasjonskampanjer for å gjøre arbeidsgivere oppmerksom på plikten, og for å informere om det digitale veiledningsmateriellet som finnes tilgjengelig.

3.1.4 Endringer i arbeidsmiljøloven

Det er en større andel kvinner enn menn, som jobber deltid. Regjeringens klare mål er at faste, hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Arbeidsmiljøloven er endret slik at behovet for deltidsansatte både må dokumenteres og drøftes med tillitsvalgte før arbeidsgiver kan ansette i deltidsstillinger. I tillegg er fortrinnsretten for deltidsansatte blitt styrket. Dette gjelder både fortrinnsrett for økt stillingsprosent, men også fortrinnsrett for ekstravakter. Vi viderefører også heltidspotten, til gjennomføring av ulike forsøksprosjekter for å redusere bruk av deltid. Dette vil særlig komme kvinner til gode, ettersom de oftere jobber deltid enn menn.

⁴⁷ Se www.bufdir.no/arp.

3.1.5 Offentlig utvalg om kvinners arbeidshelse

Regjeringen har, etter anbefaling fra Kvinnehelseutvalget⁴⁸, satt ned et offentlig utvalg som skal se særskilt på kvinners arbeidshelse. Utvalget skal gjøre opp kunnskapsstatus og utrede kvinners vilkår for deltakelse i og frafall fra arbeidslivet, arbeidshelse og sykefravær. Videre skal utvalget vurdere og anbefale relevante tiltak for å bedre kvinners arbeidshelse. Utvalgets rapport skal foreligge innen 1. april 2025.

3.1.6 Norges første gründermelding

I 2024 vil regjeringen overlevere Norges første gründermelding til Stortinget. Det er et mål for regjeringen at de offentlige ordningene for innovative oppstartsbedrifter skal gi kvinnelige og mannlige gründere de samme reelle mulighetene. Meldingen skal bidra til et løft for kvinnelig gründerskap, og bidra til å realisere det uforløste potensialet på området.

3.1.7 Stortingsmelding om eierskap

I 2023 la regjeringen fram en ny eierskapsmelding med tydelige forventninger til selskapene med statlig eierandel, når det kommer til å fremme likestilling, mangfold og inkludering. Eierrapporten for 2022⁴⁹ viser at kvinneandelen blant administrerende direktører i selskaper med statlig eierandel var 33 prosent, og 42 prosent i konsernledelsen. Oppdaterte tall for 2023 kommer i statens eierrapport i juni. Regjeringen vil fortsette å stille høye forventninger. Dette er både smart og riktig.

3.1.8 Likestillingsinnsats på statlig tariffområde

I 2023 var det 44 prosent kvinner på toppledernivå i staten. 44 prosent av øverste leder i direktoratene var kvinner. I departementene er kjønnsbalansen 52 prosent kvinner blant ekspedisjonssjefene, og blant departementsrådene er det 10 kvinner og 7 menn. Når vi ser på alle statlige lederstillinger under ett, er flertallet kvinner; 53 prosent.

⁴⁸ NOU 2023: 5. (2023). *Den store forskjellen – Om kvinners helse og betydning av kjønn for helse*. Helse- og omsorgsdepartementet.

⁴⁹ Nærings og fiskeridepartementet (2023). Statens eierrapport 2022.

3.1.9 Au-pair ordningen avskaffet

Au pair-ordningen ble opphevet fra 15. mars 2024. Søknader som er registrert etter denne datoen, vil ikke bli innvilget. Au pairer som har opphold i Norge i dag, eller har registrert elektronisk søknad på nettet og bestilt time for innlevering av fullstendig søknad om oppholdstillatelse senest 15. mars 2024, kan få oppholdstillatelse i Norge som au pair i inntil to år fra førstegangstillatelsen ble innvilget. De eksisterende tiltakene som skal beskytte au pairene mot misbruk vil bli videreført så lenge det er utlendinger med gyldige au pair-tillatelser i Norge. Avviklingen er i tråd med prinsippet om at behovet for ufaglært arbeidskraft som hovedregel skal dekkes fra EØS-området. Avviklingen innebærer at tredjelandsborgere ikke lenger kan få opphold i Norge som au pair. Det vil imidlertid fortsatt være mulig å hente au pairer eller praktikanter fra EØS-området, i henhold til det vanlige EØS-regelverket om fri bevegelighet.

3.2 In the past five years, what actions has your country taken to recognize, reduce and/or redistribute unpaid care and domestic work, promote work-life and family balance and strengthen the rights of paid care workers?

3.2.1 Kartlegge likestillingskonsekvenser av koronapandemien

For å følge med på hvordan korona-pandemien påvirker likestilling mellom menn og kvinner, ba Kultur- og likestillingsdepartementet (da Kulturdepartementet) Barne- ungdoms- og familiedirektoratet om å følge og kartlegge likestillingskonsekvenser av pandemien, og å følge utviklingen og rapportere jevnlig til departementet. Blant temaene Bufdir rapporterte hyppig om, var fordeling av ulønnet omsorgsarbeid i hjemmet når skoler og barnehager stengte ned. Blant annet samarbeidet Bufdir med Likestillingscenteret om en undersøkelse som så på fordelingen av ulønnet omsorgsarbeid under ulike faser av koronapandemien.⁵⁰ Bufdir finansierer også et større forskningsprosjekt som undersøker virkningene av pandemien for familier,

⁵⁰ Bufdir (2021). Likestillingskonsekvenser av covid-19 og tiltakene mot pandemien. En oppsummering fra mars 2020 til juni 2021.

oppvekst og likestilling.⁵¹ I dette prosjektet er også fordeling av ubetalt arbeid i hjemmet tema, og det er blitt publisert en delrapport som blant annet omhandler fordeling av ulønnet omsorgsarbeid.⁵²

3.2.2 Innsats for heltidskultur

Regjeringen satte av 15 mill. kroner i 2023 til regjeringens heltidspott, en treårig satsing med søkbare midler til gjennomføring av forsøksprosjekter for redusert bruk av deltid og økt bruk av heltid. Midler fra potten kan gis til virksomheter som ønsker å innføre og prøve ut alternativ organisering, med det formål om å få mindre omfang av deltid. Tildeling av midlene skjer i samarbeid med partene i arbeidslivet.

3.2.3 Stortingsmelding om profesjonsutdanningene

Helsefagutdanningene er sterkt kvinnedominert og mange av helsefagutdanningene synes ikke å være attraktive for gutter. I 2021 oppnevnte regjeringen Opptaksutvalget, som fikk i oppdrag å vurdere opptakskravene til profesjonsutdanningene. Utvalget⁵³ foreslo å fjerne karakterkravene på både sykepleier- og lærerutdanningene.

Som en oppfølging la regjeringen fram en Stortingsmelding om profesjonsutdanningene⁵⁴. Regjeringen foreslår at det skal bli enklere å komme i gang med studiene, og å styrke egenarten og relevansen i utdanningene for helse- og sosialarbeidere, lærere og ingeniører. I stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene legger regjeringen fram en rekke grep for å gjøre disse utdanningene mer praksisnære og tilgjengelige for flere.

⁵¹ NOVA-prosjekt om Langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling (2021).

⁵² Halrynjo S. & R. H. Kitterød (2023). Likestilling hjemme og på jobb før og etter koronapandemien. *Rapport-Institutt for samfunnsforskning 2023:8*.

⁵³ NOU 2022: 17, Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler.

⁵⁴ Meld. St. 19 (2023-2024) Profesjonsnære utdanningar over heile landet.

3.2.4 Stortingsmelding om opptak til høyere utdanning⁵⁵

I Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høgare utdanning legger regjeringen fram forslag til endringer i opptaksreglene. Regjeringen vil legge til rette for at flere kommer raskere i gang med høyere utdanning, og at opptaksreglene blir enklere. For å utjevne kjønnsbalansen på studier med stor ubalanse foreslår regjeringen å erstatte dagens ordning med kjønnspoeng med kvoter for kjønn.

3.2.5 Lavere fastpris for barnehage, ekstra gratis kjernetid og gratis SFO

I 2024 blir makspris for barnehage satt til historisk lave 2000 kroner i måneden, og til 1500 kroner i de minst sentrale kommunene. Regjeringen har innført 20 timer gratis kjernetid for husholdninger med lav inntekt og øker inntektsgrensen fra 1. august. I 2022 fikk alle elever på 1. trinn tilbud om 12 timer gratis skolefritidsordning (SFO) per uke. Dette ble utvidet til også å omfatte 2. trinn fra høsten 2023, og tilbudet videreføres i 2024.

3.2.6 Utvidelse av stønadsperiode for foreldrepenger

Stønadsperioden med 80 prosent foreldrepenger utvides nå med 11 stønadsdager for barn født etter 1. juli. På denne måten jevnes forskjellene i foreldrepengeutbetalingen ut, slik at foreldre ikke mottar mindre samlet støtte fra det offentlige når de velger å være lengre hjemme med barnet. Dette er særlig viktig for at færre kvinner skal ta ut ulønnet permisjon for å være hjemme med barnet.

Fedre har rett til 8 ukers selvstendig uttak av foreldrepenger. Permisjonsordning gir far og medmor rett til å være hjemme med sitt barn uavhengig av om mor er i jobb eller utdanning. Det er bra for relasjonen mellom far og barn og bidrar til likestilling i familien. I Prop. 85 LS (2023–2024) foreslås endringer i Folketrygdloven om styrking av fedres og medmødres rett til foreldrepermisjon fra 8 til 10 uker. Saken er til behandling på Stortinget.

⁵⁵ Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høgare utdanning.

3.2.7 Analyse av arbeidsdeling i hjemmet

I 2023 publiserte Statistisk Sentralbyrå (SSB) en analyse⁵⁶ på oppdrag fra Barne- og familiedirektoratet om arbeidsdeling i hjemmet, basert på data fra spørreundersøkelsen «Generations and Gender Survey» fra desember 2020. Analysen viser at majoriteten av foreldre med barn under 15 år opplever at de deler omsorgsoppgaver likt, men at kvinner gjør mest blant par som ikke deler likt. Analysen viser en positiv, men moderat sammenheng mellom likere arbeidsdeling av husholdningsoppgaver og grad av fornøydhet i parforholdet. Effekten er tydeligere for kvinner enn for menn. Sammenhengen mellom likedeling av omsorgsoppgaver og fornøydhet med oppgavefordelingen er ikke like sterk. Det er planlagt en ny gjennomføring av undersøkelsen med samme utvalg våren 2024, som vil kunne gi et bilde av utviklingen de siste fire årene.

3.2.8 FamilieForSK-prosjektet

FamilieForSK-prosjektet har gitt ny kunnskap om hvorvidt fedre og mødre opplever at krav og ansvar i familielivet går negativt utover krav og ansvar i arbeidslivet og motsatt, såkalt arbeid-familiekonflikt (AFK).⁵⁷ Studien finner ikke forskjeller i AFK mellom fedre og mødre, men at det er andre faktorer enn kjønn som har betydning for opplevelse av AFK for foreldrene. Forskerne drøfter om gode forhold for likestilling i familie- og arbeidsliv i Norge kan være en årsak til at man ikke finner kjønnsforskjeller i AFK. Utvalget i undersøkelsen består av foreldre som har vært i kontakt med Familievernet. Les mer her: [Resultater og nytt fra FamilieForSK - FHI](#)

3.2.9 Bo trygt hjemme-reformen, Opptappingsplan for psykisk helse og Pårørende strategi og handlingsplan

Pårørende står i svært krevende situasjoner over tid, noe som kan gå ut over egen helse og livskvalitet. Det er nettopp derfor det er så viktig å hjelpe de som hjelper. Ivaretagelse av pårørende er derfor et gjennomgående tema i regjeringens politikk,

⁵⁶ Arnesen, H., S.. (2023). Arbeidsdeling i hjemmet: Er likestilte par mer fornøyde? Oslo/Kongsvinger: SSB

⁵⁷ Bårdstu m.fl. (2023).

herunder blant annet *Bo trygt hjemme-reformen* og *Opptappingsplan for psykiske helse*. Pårørende yter nesten like mye omsorg for sine nærmeste som det offentlige. Regjeringens *Pårørendestrategi og handlingsplan* har mål om å anerkjenne pårørende som en ressurs, god og helhetlig ivaretagelse av alle pårørende slik at pårørende kan leve gode egne liv og kombinere pårørenderollen med utdanning og arbeid og at ingen barn skal måtte ta omsorgsansvar for familie eller andre. Videre inneholder handlingsplanen innsatsområder med tilhørende tiltak som i sum skal bidra til å løfte pårørendes situasjon, og nå strategiens hovedmål for å bidra til å ivareta og inkludere pårørende. Tiltakene i handlingsplanen er i all hovedsak igangsatt og flere av disse er også gjennomført.

3.3 In the past five years, what actions has your country taken to reduce the gender digital divide?

3.3.1 Jenter og teknologi

2016 startet NHO et nasjonalt prosjekt som samordnet og intensiverte arbeidet for å få flere jenter til å velge teknologi med økonomisk støtte fra tidligere Barne- og likestillingsdepartementet.⁵⁸ I 2018 inngikk NHO en samarbeidsavtale med NITO for å styrke laget bak prosjektet. I 2019 ble også Nasjonalt Senter for Realfagsrekruttering samarbeidspartner. Årlig arrangeres det en landsdekkende turné der Jenter og teknologi møter om lag 4000 jenter i 9. og 10. klasse, og over 60 rollemodeller er med som foredragsholdere på turnéen. Det tildeles årlig statlig støtte for å finansiere dette prosjektet. I 2023 ble Jenter og teknologi tildelt kr. 3,6 mill. i støtte.⁵⁹

3.3.2 Kunstig intelligens

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet finansierte i 2023 en forskningsrapport om bruk av kunstig intelligens i offentlig sektor og risiko for diskriminering.⁶⁰ Formålet med studien var å fremskaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for arbeidet med å forebygge

⁵⁸ Meld. St. 7 (2015-2016). *Likestilling i praksis — Like muligheter for kvinner og menn*.

⁵⁹ Prop. 1 S (2022-2023). *For budsjettåret 2023 under Kultur- og likestillingsdepartementet*.

⁶⁰ Corneliussen, H. G., Seddighi, G., Akerkar, R., & Iqbal, A. (2022). *Bruk av Kunstig Intelligens i Offentlig Sektor og Risiko for Diskriminering (VF-rapport 7-2022)*. *Vestlandsforskning*.

diskriminerende effekter ved bruk av kunstig intelligens i offentlig forvaltning. Forskerne har undersøkt i hvilken grad offentlige virksomheter har tatt i bruk eller planlegger å bruke kunstig intelligens, hvilke risikoer for diskriminering det offentliges bruk av kunstig intelligens kan innebære, i hvilken grad offentlige instanser er oppmerksomme på diskrimineringsrisiko og hva de gjør for å forebygge slik risiko. Rapporten inneholder også anbefalinger for å forebygge diskriminerende effekter ved bruk av kunstig intelligens i offentlig sektor.⁶¹ Barne- ungdoms- og familiedirektoratet følger opp rapporten gjennom dialog med relevante offentlige aktører.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet representerer i perioden 2024 - 2026 Norge i Europarådets nylig nedsatte ekspertkomite om kunstig intelligens, likestilling og diskriminering. På oppdrag fra Ministerkomiteen skal ekspertgruppen utarbeide et utkast til medlemslandene om virkningen av- og potensialet i kunstig intelligens når det kommer til å fremme likestilling og redusere risiko for diskriminering. Som et ledd i arbeidet har Barne- ungdoms- og familiedirektoratet opprettet en nasjonal ressursgruppe bestående av relevante direktorater, tilsyn, ombud, academia og interesseorganisasjoner. Ressursgruppen bidrar med innspill til arbeidet.

3.4 In the past five years, how has the macroeconomic and fiscal policy environment affected the implementation of the BPfA in your country, and what macroeconomic policies has your country implemented in support of a more gender-equal economy?

3.4.1 Norge som likestilt samfunn er et resultat av bevisst politikk for å fremme likestilling

Norge har et svært godt utbygd system med universelle velferdsordninger som dekker alle borgere fra fødsel til grav. Velferdsordningene finansieres blant annet gjennom skatt fra arbeidstakerne.

⁶¹ Corneliussen, H. G., Seddighi, G., Akerkar, R., & Iqbal, A. (2022). Bruk av Kunstig Intelligens i Offentlig Sektor og Risiko for Diskriminering (VF-rapport 7-2022). *Vestlandsforskning*.

Likestillingen i landet er et resultat av politisk valg og beslutninger over tid om hvordan demokratiet Norge vil innrette samfunnet for å utjevne forskjeller og rette opp skjevheter. Likestillingspolitikken handler om å sikre like rettigheter og like muligheter til å leve trygge, gode og frie liv. Denne rapporten inneholder flere konkrete eksempler på politikk som er en del av sosiale og velferdsordninger som er innrettet for å fremme likestilling. Politikken går ut på å få flere folk i jobb og holde folk i jobb for å drifte velferdssamfunnet.

Høy sysselsetting påvirker produktivitetsveksten i samfunnet. I 2023 var nesten 79 prosent av den tilgjengelige arbeidsstyrken mellom 20 og 66 år sysselsatt.⁶² Kvinner utgjør 47 prosent av de sysselsatte i Norge.⁶³

Regjeringens hovedlinjer for den økonomiske politikken og beskrivelser av utsiktene for norsk økonomi vil framgå av perspektivmeldingen som etter planen legges frem våren 2024.

Fattigdomsreduksjon, sosial velferd og sosiale tjenester

Kritiske områder: Kvinner og fattigdom, utdanning og arbeidstrening av kvinner, kvinner og helse, jenter og gutter

3.5 In the last five years, what actions has your country taken to reduce/eradicate poverty among women and girls?

3.5.1 Barnehage, skolefritidsordninger og felles skole

En universell barnehageordning, tilgjengelig SFO og en felles gratis skole for alle barn og unge, uavhengig av sosial og geografisk bakgrunn, er blant de mest effektive virkemidlene for å jevne ut sosiale forskjeller. Barnehagene er tilgjengelige gjennom en makspris, SFO gjøres tilgjengelig for de med lavinntekt. I 2022 oppnevnte regjeringen en ekspertgruppe som skulle se på betydningen av barnehage, skole og SFO for sosial utjevning og sosial mobilitet. Ekspertgruppen leverte sin rapport 15.februar 2024. I

⁶² SSB. (2024). Arbeidskraftundersøkelsen, tabell 05111

⁶³ SSB. (2024). Sysselsetting, registerbasert, tabell 11619

Norge er grunnskolen, ungdomskolen, videregående skole og høyere utdanning gratis. Alle norske statsborgere har i utgangspunktet rett på stipend og studielån gjennom Statens Lånekasse. Utenlandske statsborgere kan og få støtte til utdanning i Norge hvis de oppfyller bestemte vilkår om tilknytning. Ny handlingsplan om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter

Regjeringen har som mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, og jobber med en handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts og friluftslivsaktiviteter for barn og unge som skal legges fram i april 2024. Det er i 2024 satt av 29,4 mill. kroner til sivilt samfunn for å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse.

3.5.2 Barnefattigdom

Mangelen på fast arbeid er den viktigste årsaken til fattigdom blant barnefamilier i Norge. Tiltak for å øke foreldrenes deltakelse i arbeidsmarkedet anses derfor som den mest effektive måten å bekjempe barnefattigdom på, både på kort og lang sikt. For barn under 18 år mottar foreldre en skattefri, ikke-inntektsprøvd månedlig barnetrygd. Barnetrygden er en universell ytelse, men er spesielt viktig for å støtte barn og familier som lever i fattigdom. Enslige foreldre har rett til utvidet barnetrygd. I perioden 2023-2024 er både den utvidede barnetrygden og den ordinære barnetrygden for barn over 6 år økt. Maksimale avgifter for barnehage er redusert fra 3 315 kroner i 2022 til 2 000 kroner fra 1. august 2024, og gratis kjernetimer tilbys til lavinntektsfamilier. SFO (skolefritidsordning) gir 12 gratis timer per uke for alle førsteklasse- og andreklasser-elever, og fra 1. august 2024 får også tredjeklasse-elever 12 gratis timer med SFO per uke. Den nasjonale tilskuddsordningen for å inkludere barn og unge gjennom utvikling av åpne møteplasser, deltakelse på ferie- og fritidsaktiviteter og fullføring av utdanningsløp er styrket. I perioden 2022-2024 er tilskuddsordningen økt med 231 millioner kroner. Kommunale oppstartslån tilbys til lavinntektsfamilier som ikke kan få boliglån fra en vanlig bank, og lavinntektsfamilier med høye boligutgifter kan ha rett til en statlig finansiert boligstøtte.

3.5.3 Handlingsplan mot sosial dumping

Særlig innvandrerkvinner er en sårbar gruppe i arbeidsmarkedet. Regjeringen la høsten 2022 frem en handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet⁶⁴ som skal virke ut denne stortingsperioden. Handlingsplanen inneholder 35 tiltak som skal hindre utnyttelse av arbeidstakeres rettigheter.

3.5.4 2.5.5 Strategi for barn og unge in lavinntektsfamilier (2020-2023)

En strategi for barn og unge in lavinntektsfamilier (2020-2023)⁶⁵ ble lagt fram 2020. Strategien, som inneholder tiltak for å forbedre situasjonen for barn i lavinntektsfamilier og gi like muligheter å delta i sosiale læringsaktiviteter, er forlenget til å gjelde ut 2024. Et eget ungdomspanel ble etablert av Barne- og familiedepartementet i februar 2020. Panelet ga innspill til strategien i en egen rapport⁶⁶.

3.5.5 Ekspertgruppe på barn i lavinntektsfamilier

Regjeringen oppnevnte en ekspertgruppe på barn i lavinntektsfamilier som leverte sine anbefalinger i en rapport ⁶⁷ i oktober 2023 på hvordan den offentlige innsatsen bør prioriteres for å i størst mulig grad styrke oppvekstvilkårene for barn i fattige familier på kort sikt, og forebygge at fattigdom går i arv på lengre sikt. Dette danner kunnskapsgrunnlaget i videre arbeid med å utvikle ny politikk for å forebygge og redusere fattigdom

⁶⁴ Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet (2022)

⁶⁵ Barne- og familiedepartementet. Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020–2023)

⁶⁶ Bufdir. Hva skal til for at barn og unge som vokser opp med dårlig råd, kan få det bedre? Ungdomspaneletts innspill til regjeringens lavinntektsstrategi. (2020).

⁶⁷ Ekspertgruppe om Barn i fattige familier. En barndom for livet: Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier (2023).

3.6 In the past five years, what actions has your country taken to improve access to social protection for women and girls?

3.6.1 Barnetrygd

For barn under 18 år mottar foreldre en skattefri, ikke-inntektsprøvd månedlig barnetrygd. Barnetrygden er en universell ytelse, men er spesielt viktig for å støtte barn og familier som lever i fattigdom. Enslige foreldre har rett til utvidet barnetrygd. I perioden 2023-2024 er både den utvidede barnetrygden og den ordinære barnetrygden for barn over 6 år økt.

Fra 1. januar 2024 øker satsen for ordinær barnetrygd for barn i alderen 6 år til og med måneden før fylte 18 år. Den nye satsen for barn i denne aldersgruppen er 1 510 kroner. Dette er en økning på kr 456 sammenlignet med satsen 1. mars 2019.

3.6.2 Foreldrepermisjonsordninger

Norge er kjent for å ha en av verdens mest generøse foreldrepermisjonsordninger. I Norge kan man velge mellom å motta 80 prosent av lønnen sin i 59 uker eller 100 prosent av lønnen sin i 49 uker. I 2024 utvides foreldrepengeperioden for de som velger 80 prosent med 11 dager. Denne ordningen gir foreldre rett til permisjon fra jobb og trygge økonomiske rammer for å kunne tilbringe verdifull tid sammen med barnet sitt det første leveåret.

Foreldrepermisjonsordningen er delt i tre – ved 100 prosent foreldrepenge er 15 uker øremerket mor, 15 uker øremerket far og resten fordeles fritt mellom foreldrene. Det store flertallet av fedre tar ut delen som er øremerket til dem. Fedres bruk av foreldrepermisjon vil kunne øke likestillingen både i hjemmet og i arbeidslivet.⁶⁸

⁶⁸ Se Østbakken m.fl. (2018).

3.6.3 Retten til å opptjene pensjon

A new law was effectuated in the private sector 1. January 2022, stating that accrual of occupational pension should start from the first NOK, without any requirements regarding the income level or full-time equivalent (FTE) percentage.

Following a proposal from the government the parliament has decided to abolish the 20 per cent floor for entitlement to membership in statutory public service pensions. The change is expected to come into effect in year 2024. Once abolished, the crediting of pension entitlements will be the same in both the public and private sector giving workers accrual from the first NOK.

The share of women recipients of the minimum pension in Norway is indeed higher relative to the share of men. However, the share has fallen considerably over the last decade. The disproportionate share of women receiving the minimum pension is a result of a formerly more traditional labour market with fixed gender roles. This is reflected when looking at the age distribution, where 44,6 pct. of women at the age 85 years and older receive the minimum pension, whilst the equivalent share for women at the ages 67 to 69 is down to 2,8 pct.⁶⁹ As younger cohorts with higher labour participation and acquired rights becomes pensioners, the share of female recipients of minimum pension is expected a further decline. The minimum pension for single pensioners was increased in 2019, 2020, 2021 and 2023.

3.6.4 Økte satser for ordninger under folketrygden

Fra 1. januar 2024 øker barnetillegget for de som allerede mottar dagpenger, og de som får innvilget dagpenger fra 1. januar 2024, fra 35 til 36 kroner.

I 2022 trådte en endring i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd i kraft. Endringen innebærer at det ved vurdering av søknad om økonomisk stønad ikke skal tas hensyn til barnetrygd. Formålet med endringen er å forbedre økonomien til familier med barn som mottar støtte etter sosialtjenesteloven.

⁶⁹ NAV (2023).

Retningslinjene for økonomisk støtte til livsopphold har blitt justert årlig siden 2006. Satsene i ble justerte med 10 prosent i 2023 og med 3,8 prosent fra 2024 i tråd med anslaget for vekst i konsumprisene i Nasjonalbudsjettet for 2024.

Grunnbeløpet benyttes ved beregning av pensjoner fra folketrygden, og justeres hvert år. Grunnbeløpet i folketrygden i 2023 økte med 6,41 prosent til kr 118 620 sammenlignet med satsen for 2022. Reglene innebærer at grunnbeløpet og alderspensjon under opptjening blir regulert i samsvar med lønnsveksten.

3.7 In the past five years, what actions has your country taken to improve health outcomes for women and girls in your country?

3.7.1 Psykisk helse

Mens forekomsten av psykiske lidelser blant voksne er relativt stabil over tid, har andelen barn og unge som er registrert med diagnosekoder i primærhelsetjenesten økt. Det har også vært en økning i andelen unge jenter som blir behandlet for psykiske lidelser i spesialisthelsetjenesten. Folkehelseinstituttet framhever at de viktigste mulige faktorene som kan ha bidratt til økningen er bruk av sosiale medier og skjermbruk, opplevd stress og press, og søvn og søvnproblemer. Regjeringen la derfor fram en 10-årig Opptappingsplan for psykisk helse i 2023.

3.7.2 Forskning på kvinners helse (spesialisthelsetjenesten)

I regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning, som ble lagt fram i 2022, er helse et av seks prioriterte områder. Innenfor helse er forskning knyttet til kjønnsforskjeller i helse med et særlig søkelys på kvinnehelse løftet fram. Helse- og omsorgsdepartementet øremerker 20 millioner per år til Forskningsrådet til kvinnehelseforskning. Dette utgjør 5,5 prosent av Helse- og omsorgsdepartementets totale bevilgning til Forskningsrådet. Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning får en bevilgning på om lag 15,5 millioner kroner årlig. Pågående forskningsprosjekter er innenfor områdene svangerskap og fødsel, hjerte-karsykdom, migrasjonshelse, osteoporose og brudd og immunsykdom og kreft.

3.7.3 Svangerskaps-, fødsels- og barselstilbud

Svangerskaps-, fødsels- og barseltilbudet i Norge gir gode resultater for mor og barn. Registrerte fødselsskader er redusert og det er trygt å føde. Resultatene skyldes i stor grad innsatsen til engasjerte og dyktige fagfolk. Disse gode resultatene må videreføres. Helsedirektoratet har publisert veiledere og retningslinjer for både fødselsomsorgen, barseltilbudet og for helsestasjons- og skolehelsetjenesten i tillegg til nasjonale kvalitetsindikatorer for fødselsomsorgen.

Noen forhold er endret de siste årene. Kvinnene som føder er eldre, en større andel av fødende er født utenfor Norge og flere har kroniske sykdommer som for eksempel hjertesykdom eller fedme. Slike endringer medvirker til at flere fødsler blir satt i gang, og at en økende andel kvinner forløses ved keisersnitt. Helsedirektoratet angir at disse forholdene er med på å forklare økt arbeidspress på fødeavdelingene, selv om fødselstallene går ned. Økt kunnskap blant de gravide og velstandsutviklingen generelt, gir høyere forventninger til fødetilbudet og tjenesten som ytes.

De siste tre årene er det gjennomført endringer som påvirker fødetilbudet. Etter at det ble vedtatt endringer i bioteknologiloven, får alle gravide tilbud om tidlig ultralyd i 11.–13. svangerskapsuke. Undersøkelsen er frivillig og gratis. Blodprøven NIPT (non invasive prenatal test) tilbys gravide over 35 år og gravide med økt risiko for å ha foster med kromosomavvik. Tidlig ultralyd til alle og NIPT til gravide med økt risiko er viktige reformer i svangerskapsomsorgen. Gravide får tidlig informasjon om en del alvorlige tilstander og utviklingsavvik hos fosteret. Videre er eggdonasjon nå tillatt. Det samme er tilbudet om testing for sykdom i befruktete egg (PGT). PGT er et tilbud til kvinner eller par som har risiko for å få et barn med en alvorlig sykdom eller tilstand.

Tall fra Medisinsk fødselsregister viser at gjennomsnittlig liggetid på sykehus etter fødsel er noe redusert fra 2,8 dager i 2012 til 2,7 dager i 2022. Under koronapandemien var liggetiden 2,6 dager. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunene er styrket. I perioden 2015–2022 økte antall årsverk totalt med om lag 2380 i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå. Dette inkluderer en økning på om lag 800 årsverk for helsesykepleiere og 290 årsverk for jordmødre, og har bidratt til en ønsket økning i hjemmebesøk av jordmor og av helsesykepleier etter fødsel.

3.7.4 Nedgang i fruktbarhetstall

Det ble født 61 800 barn i Norge i 2009. Dette ga et samlet fruktbarhetstall (SFT) for kvinner på 1,98, noe som var blant de høyeste i Europa. Fruktbarheten har gått ned de siste årene. I 2022 ble det født 51 500 barn i Norge som ga et SFT på 1,41 barn per kvinne. Dette er det laveste som noen gang er målt i Norge.

3.7.5 Kreft

Når vi ser på alle kreftformer samlet sett, har det vært en klar økning i overlevelse. Denne økningen skyldes både at kreftdiagnosen stilles tidligere og at kreftbehandlingen er blitt bedre. Færre kvinner enn menn dør av kreft. Brystkreft er den vanligste kreftsykdommen blant kvinner og utgjør 23 prosent av alle krefttilfellene hos kvinner totalt. Resultatene etter behandling av brystkreft har bedret seg gjennom mange år. Relativ overlevelse fem år etter diagnose har de siste 20 årene økt fra 79 prosent til litt over 93 prosent. Dødeligheten har de siste årene gått ned, men fortsatt dør nesten 600 kvinner årlig av brystkreft.

Norge har tre etablerte nasjonale screeningprogrammer mot kreft:

Livmorhalsprogrammet, Mammografiprogrammet og Tarmkreftscreeningprogrammet.

Livmorhalsprogrammet inkluderer kvinner i alderen 25-69 år og anbefaler kvinner å ta en livmorhalsprøve hvert femte år. Fra 2023 er HPV-test innført som den primære screeningtesten til alle kvinner som deltar i programmet. 3 av 10 kvinner følger dog ikke screeningprogrammet som anbefalt. Det er derfor startet et prosjekt med hjemmetest for kvinner og andre med livmorhals som ikke tar livmorhalsprøver grunnet fysiske, psykiske eller kulturelle utfordringer for å øke deltakelsen i screeningprogrammet. I 2022 ble det ikke registrert noen tilfeller av livmorhalskreft i Norge blant kvinner på 25 år eller yngre.

Mammografiprogrammet er et screeningprogram mot brystkreft for kvinner i alderen 50-69 år, som i utgangspunktet ikke har symptomer på brystkreft. Flere europeiske land inkluderer kvinner som både er yngre og eldre enn 50 og 69 år. Helsedirektoratet vil starte en utredning av om aldersgruppene som inviteres til mammografiscreening skal utvides i tråd med anbefalingene i EU-rådet.

Det nasjonale tarmscreeningprogrammet er landsdekkende fra 2024 og anbefaler screening til menn og kvinner annethvert år fra de fyller 55 år.

3.7.6 Styringssystem for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS)

Gjennom et styringssystem for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) blir det utviklet nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene. Formålet med styringssystemet er blant annet å sikre at utdanningene er fremtidsrettet og i tråd med behovet til pasientene, brukerne og tjenestene. I forskrift om felles rammeplan for de helse- og sosialfaglige grunnutdanningene stilles det krav om at kandidaten skal ha kunnskap om sosiale og helsemessige problemer inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus- og sosioøkonomiske problemer og å kunne identifisere og følge opp mennesker med slike utfordringer. Videre skal kandidaten kunne sette inn nødvendige tiltak og/eller behandling, eller henvise videre ved behov.

3.7.7 Kjønnssinkongruens (trans)

Nasjonal faglig retningslinje for helsetjenestetilbud til personer med kjønnssinkongruens ble lansert i 2020. I tråd med nasjonal retningslinje ble det etablert regionalt senter for kjønnssinkongruens i hver helseregion i løpet av 2023. Sentralen er lokalisert ved de største sykehusene og mottar henvisninger fra helsesentrene i kommunene. Sentrene tilbyr veiledning og støtte til pasienter og pårørende og samarbeider tett med nasjonale behandlingstjenesten.

3.7.8 Pårørendestrategi og handlingsplan 2021 - 2025

Regjeringen følger opp *Vi - de pårørende - Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan 2021-2025* (Erna Solbergs regjering), og ivaretagelse av pårørende er et av regjeringens mål i Bo trygt hjemme-reformen. Hovedmålet med Pårørendestrategien og handlingsplanen er å anerkjenne pårørende som en ressurs, å ivareta pårørende slik at de kan leve gode egne liv og kombinere pårørenderollen med utdanning og arbeid, og at ingen barn skal måtte ta omsorgsansvar for familie eller andre. Pårørendestrategien og handlingsplanen tydeliggjør at pårørendeomsorg er relevant i et kjønnsperspektiv.⁷⁰

⁷⁰<https://www.regjeringen.no/contentassets/08948819b8244ec893d90a66deb1aa4a/vi-de-parorende.pdf>

Kvinner har tradisjonelt tatt hovedansvaret for pårørendeomsorgen, og ulike undersøkelser bekrefter at dette stadig er tendensen.⁷¹

3.7.9 Folkehelsemeldingen

Folkehelsemeldingen fra 2022 forteller mye om kjønnsdelte mønstre for helse og strukturelle grep for å håndtere de utfordringene som rammer kvinner og menn skjevt.⁷² Helse og livskvalitet henger tydelig sammen. I løpet av 2024 vil Regjeringen legge fram en Nasjonal strategi for livskvalitet, forankret i Folkehelsemeldingen. Strategien vil definere og trekke fram mål som speiler folks opplevelser av hva som er viktig for et godt liv, og som kan utjevne sosiale forskjeller og kjønnsforskjeller i livskvalitet.

3.8 3.8 In the past five years, what actions has your country taken to improve education outcomes and skills for women and girls, including in sectors where they are underrepresented?

3.8.1 Utdanningsvalg i videregående opplæring

Om lag 4 av 10 elever i videregående opplæring går på yrkesfaglige utdanningsprogram. De fleste yrkesfagene har enten gutte- eller jentedominans.

Fra 2020 til 2023 ser man en bedring i kjønnsbalansen i alle mannsdominerte studieretninger på videregående skolenivå. Det samme mønsteret ser man ikke blant de kvinnedominerte studieretningene. Kvinneandelen i de kvinnedominerte utdanningsprogrammene har økt mellom 2020 og 2023.

Søkertallene til videregående opplæring for skoleåret 2023-2024 viser også at flere jenter enn gutter søker studieforbereende utdanningsprogram og flere gutter enn jenter søker yrkesfaglig utdanningsprogram. På sju av de yrkesfaglige programmene er kjønnsdelingen svært skjev, mens det er mer kjønnsbalanse på de studieforbereende

⁷¹ NOU 2023: 5 Den store forskjellen – Om kvinners helse og betydning av kjønn for helse.

⁷² Meld. St. 15 (2022-2023) Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.

programmene.⁷³ De siste årenes søkertall til videregående opplæring viser at flere jenter enn før søker seg til de tradisjonelt guttedominerte utdanningsprogrammene som elektro og datateknologi og teknologi- og industrifag, selv om guttene fortsatt dominerer i svært stor grad på disse utdanningene.⁷⁴

Jenter fullfører videregående opplæring i større grad enn gutter, og de fullfører i større grad på normert tid. I ny opplæringslov (trer i kraft 1. august 2024) vil alle ha rett til videregående opplæring fram til de har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Gutter fullfører videregående opplæring i mindre grad enn jenter i dag. Den nye fullføringsretten kan ha positiv innvirkning for antallet gutter som fullfører.

3.8.2 Utdanningsvalg i høyere utdanning

Som i videregående opplæring er høyere utdanning også preget av mannsdominerte og kvinnedominerte fag. Innenfor helse-, sosial- og idrettsfag er andelen menn 21,9 prosent. Denne faggruppen utgjør den største i antall studenter.⁷⁵ Menn dominerer innen idrett, IKT og teknologiske studier, mens kvinner er i flertall på helse- og sosialfag, lærerstudier, rettsvitenskap og språkstudier. Vi finner en jevnere kjønnsbalanse blant søkere som starter på studier innen områdene realfag, historie og økonomisk-administrative fag.

Utviklingen siden slutten av 1970-tallet og frem til i dag viser at stadig flere av utdanningene som tidligere var mannsdominerte, i dag er kvinnedominerte mens menn i liten grad søker seg inn på de kvinnedominerte utdanningene.⁷⁶ Kvinner utkonkurrerer også menn til en viss grad på en del populære og såkalt prestisjefylte studier. Grunnen er at jenter gjennomsnittlig oppnår høyere karakterer i videregående opplæring.

⁷³ [Søkere til videregående opplæring – utdanningsprogram \(udir.no\)](#)

⁷⁴ [Flere jenter søker guttedominerte utdanningsprogram | Utdanningsdirektoratet \(ntb.no\)](#)

⁷⁵ <https://www.samfunnsforskning.no/core/publikasjoner/core-indikator-status/kjonn-og-utdanning/> ifølge CORE – Senter for likestillingsforskning.

⁷⁶ [Rapport 6:19 \(unit.no\)](#)

Fra 2020 har det vært liten endring i kjønnsbalansen blant studenter i ulike faggrupper i høyere utdanning. Det har likevel vært en nedgang i andelen mannlige søkere til alle kjønnskjevne utdanningsprogrammer.

Kjønnsfordelingen blant søkere og de som får plass på grunnutdanninger i høyere utdanning har holdt seg stabil på rundt 60 prosent kvinner og 40 prosent menn i et par tiår, tross økende eller fallende søkertall.⁷⁷

3.8.3 Innsats mot kjønnsdelte utdanningsvalg

Se omtale av regjeringens innsats under punkt 3.2.3 og 3.2.4 ovenfor.

At gutter og jenter i stor grad velger ulike utdanninger er hovedårsaken til kjønnsdelingen i det norske arbeidsmarkedet.⁷⁸

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Barne- ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å bygge opp kunnskap og kompetanse om arbeid for å motvirke kjønnsdelte utdanningsvalg. Departementet har gjennom flere år har finansiert et prosjekt for å rekruttere flere jenter til teknologiyrker. Tiltaket ble evaluert i 2021.⁷⁹ Se også 3.18.1.

Tilskuddsordningen familie- og likestillingspolitiske tiltak som finansieres av Kultur- og likestillingsdepartementet, har som mål å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge. Prosjekter med overordnet mål om å bidra til bedre kjønnsbalanse i utdanningsvalg blir prioritert.⁸⁰

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har i 2024 lyst ut et FoU-oppdrag som skal undersøke hvordan ungdoms- og videregående skoler tilrettelegger for at elever skal få kunnskap, erfaring og bevissthet som bidrar til at de får større mulighet til å velge utdanning uavhengig av kjønn. Kunnskapen vil bli benyttet til å vurdere om skoler har tilgang på de tiltakene, verktøyene, kunnskap og støtten de har behov for i arbeidet

⁷⁷ Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) [Kjønnsfordeling historisk søkere og søkere med tilbud](#)

⁷⁸ Reisel m.fl. 2019

⁷⁹ Corneliussen m.fl. 2021

⁸⁰ Prop 1S (2021-2022). *For budsjettåret 2022*. Kulturdepartementet.

med å legge til rette for at elever i større grad kan ta valg uavhengig av kjønn. Et pilotprosjekt gjennomført av de fire likestillingssentrene i Norge i 2021 nyttig innhold og verktøy for å øke kompetansen i skolen om kjønn og utdanningsvalg.⁸¹

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har også laget en nettressurs med eksempler på tiltak for å redusere kjønnsdelte utdanningsvalg rettet mot ungdomsskoler og videregående opplæring.⁸²

3.9 What actions has your country taken to ensure that economic recovery from the COVID-19 pandemic closes gender gaps in poverty, employment, social protection, education, and/or health that the pandemic has exacerbated

Det vises til omtalen under punkt 2.4 ovenfor om regjeringens oppfølging av pandemien.

⁸¹ Agenda Kaupang 2022 .

⁸² Bufdir. (2024). Korleis jobbe med kjønnsdelte utdanningsval?. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/likestilling/kjonnsdelte-utdanningsvalg/>

Frihet fra vold, stigmatisering og stereotyper

Kritiske områder: Kjønnbasert vold, menneskerettigheter, media, jenter og gutter

3.10 Over the past five years, which forms of gender-based violence, and in which specific contexts or settings, has your country prioritized for action?

3.10.1 Politiattest

Stortinget vedtok i mai 2023 endringer i barneloven (krav om barneomsorgsattest).⁸³ Endringene innebærer krav om at flere yrkesgrupper mv. må fremlegge politiattest. Lovendringen skal bidra til å forebygge vold og overgrep mot mindreårige. Endringen gjelder bl.a. sakkyndige som oppnevnes av det offentlige i saker etter barneloven og barnevernsloven, representant for barnet i saker etter barneloven, eksterne meklere i saker etter barneloven og ekteskapsloven og ansatte ved Barneombudet og familievernkontorene.

3.10.2 Undersøkelseskommisjon for saker som gjelder vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn

Barne- og familiedepartementet skal i 2024 starte etableringen av en undersøkelseskommisjon for saker som gjelder vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn. Hovedformålet er å avdekke svikt i tjenesteapparatet, bidra til læring, styrke det forebyggende arbeidet og samarbeidet på tvers av tjenester. Regjeringen arbeider med en lovproposisjon som skal regulere rammene for kommisjonen.

3.10.3 Stine Sofie-senteret

Statlige myndigheter gir tilskudd til drift av Stine Sofie-senteret som er et nasjonalt senter for voldsutsatte barn, deres trygge omsorgspersoner og søsken. Senteret tilbyr et gratis seks-dagers opphold for familier. Senteret har kapasitet til å tilby om lag 500

⁸³ Endringslov til barnelova mv. (2023). *Lov om endringer i barnelova mv. (krav om barneomsorgsattest)* (LOV-2023-06-16-42). Lovdata.

barn et kursopphold per år. Målet er at kursdeltagerne, i trygge omgivelser, får oppleve glede og livsmestring.

3.10.4 Krisesentre

Se omtale av statistikken fra krisesentrene i statistikkvedlegget

3.10.5 Sentrene mot incest og seksuelle overgrep

Se omtale av statistikken fra sentrene mot incest og seksuelle overgrep i statistikkvedlegget.

3.10.6 Nye bestemmelser om samarbeid- og samordning

Fra august 2022 har 14 velferdstjenestelover fått nye bestemmelser om samarbeid, samordning og barnekoordinator.

3.10.7 Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold⁸⁴

Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretatlig fagteam som bistår hjelpeapparatet, frivillige organisasjoner og enkeltindivider i konkrete saker om tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for æresrelatert vold.

Antall saker Kompetanseteamet har veiledet i, gjenspeiler ikke det reelle omfanget i Norge. Tallene viser kun hvor mange saker Kometanseteamet veiledet i. Tallene vil påvirkes av i hvilken grad hjelpeapparatet og tjenestene har fenomenforståelse som gjør at de kan avdekke saker, har et veiledningsbehov, og i hvilken grad veiledningstilbudet fra kompetanseteamet er kjent for og blir brukt av hjelpeapparatet og tjenestene.

Det har vært økning på 75 % i antall saker Kompetanseteamet har veiledet i fra 2020 til 2023. I 2023 veiledet Kompetanseteamet i 1137 enkeltsaker, mot 649 saker i 2020.⁸⁵

⁸⁴ Bufdir. (2024). Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/vold/aeresrelatert/kompetanseteamet/>

⁸⁵ Bufdir. (2024). Årsrapport 2023. Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Kjønnsfordelingen i sakene har holdt seg relativt stabilt siden 2020. I 2020 gjaldt 496 saker jenter/kvinner, noe som tilsvarer 76 % av totalt antall saker. I 2023 gjaldt 809 av sakene jenter kvinner, som er 71 % av sakene i. Omtrent 3 av 4 saker som Kompetanseteamet veileder i, handler om jenter/kvinner.

3.10.8 Seksuell trakassering

En kartlegging initiert av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet fra 2022 viser at omfanget av seksuell trakassering er stort i flere deler av arbeidslivet, blant studenter og blant ungdom. Den viser også at vi har aller mest kunnskap om seksuell trakassering i arbeidslivet.⁸⁶ En ny befolkningsundersøkelse undersøker for første gang omfanget av seksuelle trakassering på tvers av sektorer, inkludert i arbeidslivet, organisert og delvis organiserte fritidsaktiviteter digitale nettverk og andre digitale arenaer, i det offentlige rom og i fritidsaktiviteter med venner. Funnene viser at over halvparten av befolkningen har opplevd en eller annen form for uønsket seksuell oppmerksomhet det siste året. Høyest er forekomsten i arbeidslivet, deretter følger offentlige steder og uorganiserte fritidsaktiviteter samt digitale nettverk og arenaer. Det er i de kvinnedominerte yrkene at flest arbeidstakere utsettes for seksuell trakassering.⁸⁷

Kvinner er langt mer utsatt for seksuell trakassering enn menn. De unge er mer utsatt en eldre.^{88 89} I 2024 initierer Barne- ungdoms- og familiedirektoratet en kartlegging og evaluering av tiltak for å forebygge seksuell trakassering.

Regjeringen arbeider for tiden med en stortingsmelding om seksuell trakassering som skal legges fram i løpet av 2024. Se 2.5.2.

3.10.9 Innsats mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep

I regjeringens politiske plattform, Hurdalsplattformen⁹⁰, framgår det at vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyere i hele

⁸⁶ Jardim m. fl 2022

⁸⁷ SSB. (2024) Levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø2022, tabell 14132.

⁸⁸ Se eks Bjerkebakke og Sogge (2024).

⁸⁹ Bjerkebakke og Sogge (2024) (ikke publisert).

⁹⁰ Regjeringen. (2021) Hurdalsplattformen (2021-2025).

straffesakskjeden. Regjeringen har i perioden 2019–2024 utarbeidet og fulgt opp flere planer som skal bidra til å forebygge og bekjempe vold og overgrep, herunder regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner (2021–2024)⁹¹, strategien «Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn», som gjelder for perioden 2021–2025⁹², handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024)»⁹³ og opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)⁹⁴. Se beskrivelse av disse arbeidene under del 2. Opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) inneholder tiltak for å forebygge og bekjempe vold mot barn, herunder internettrelaterte overgrep, og tiltak for å bekjempe vold i nære relasjoner, herunder negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Dette er første gang alle disse formene for vold inngår i samme plan.

Rundt 25 prosent av alle drap i Norge er partnerdrap og de fleste ofre for partnerdrap er kvinner. Regjeringen har hatt et særlig fokus på partnerdrap i perioden, blant annet gjennom nedsettelse av et offentlig utvalg i 2018. Partnerdrapsutvalget, som leverte sin utredning i 2020⁹⁵, har gjennomgått saker om drap der gjerningspersonen var daværende eller tidligere partner, og gitt anbefalinger som kan bidra til å forebygge alvorlig partnervold og partnerdrap i fremtiden, jf. omtale av partnerdrapsutvalgets utredning under del 2. Utvalgets anbefalinger følges opp blant annet gjennom tiltak i Opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028).

⁹¹ Justis- og beredskapsdepartementet. (2021). *Frihet fra vold – Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner*.

⁹² Statsministerens kontor, Barne- og familiedepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet (2021). *Strategi mot internettrelaterte overgrep mot barn*.

⁹³ Kunnskapsdepartementet. (2021). *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)*.

⁹⁴ Justis- og beredskapsdepartementet. (2023) *Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) Trygghet for alle*.

⁹⁵ NOU 2020:17. (2017). *Varslede drap? Partnerdrapsutvalgets utredning*. Justis- og beredskapsdepartementet.

Funn fra den nasjonale omfangsstudien⁹⁶ om vold og overgrep i den voksne befolkningen viser at én av fem kvinner har vært utsatt for voldtekt ved makt eller tvang, sovevoldtekt eller begge, i løpet av livet. En studie gjennomført av NOVA⁹⁷, med respondenter fra 17–19 år, finner en markant økning i omfanget av seksuell vold fra 2015 til 2023. Omtrent en av fire ungdommer som deltok i studien i 2023, hadde vært utsatt for minst ett tilfelle av seksuell vold i løpet av oppveksten. Kjønnforskjellen er stor. Omfanget av seksuell vold er nær fire ganger høyere blant jenter enn blant gutter. For å utvikle nye tiltak som kan forhindre voldtekt, sikre rettssikkerhet for utsatte, heve kvaliteten i etterforskningen, og vurdere allerede eksisterende tiltak satte regjeringen derfor ned et voldtekts-utvalg i februar 2023 som leverte sin utredning i mars 2024, jf. omtale av utvalgets utredning under del 2. Utvalgets anbefalinger vil blant annet ses i sammenheng med gjennomføringen av tiltak i Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028).

3.11 In the past five years, what actions has your country prioritized to address gender-based violence?

3.11.1 Krisesentrene

Krisesentertilbudet til personer utsatt for vold i nære relasjoner er et kommunalt ansvar regulert i krisesenterloven. Formålet med loven er å sikre et godt og helhetlig krisesentertilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Tilbudet omfatter et midlertidig botilbud, et dagtilbud, hjelp i reetableringsfasen og et telefontilbud. Flere forskningsrapporter, samt evalueringsrapporten fra GREVIO, overvåkinsorganet for Istanbulkonvensjonen, viser at det er en del svakheter i tilbudet. Departementet skal etter planen legge fram et høringsnotat i løpet av første halvår 2024 med forslag til endringer i krisesenterloven. Sentrale tema i arbeidet er tilbudet til voldsutsatte i særlig sårbar situasjon, for eksempel utsatte i aktiv rus, med psykiske lidelser eller funksjonsnedsettelse, tilbudet

⁹⁶ Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E. M., & Skauge, A. D. (2023). *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

⁹⁷ Frøyland, R, L., Lid, S. Schwencke, E. O., Stefansen, K. (2023) *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 207-2023*. Oslo: Velferdsinstituttet (NOVA).

til menn, tilbudet til den samiske befolkningen, tilbudet til barn og samarbeidet i reetableringsfasen.

Etter at det samiske krise- og incestsenteret i Karasjok i 2019 ble lagt ned, jobbes det nå med å gjenetablere et krisesentertilbud for innbyggerne i Indre Finnmark. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har fulgt saken tett siden 2019 og tildelte Karasjok kommune prosjektmidler i flere omganger (ca. 2,1 mill. kroner) for å gjenetablere et krisesentertilbud i Indre Finnmark. Se omtale av statistikken fra krisesentrene i statistikkvedlegget.

3.11.2 Tilbud til voldsutøvere og personer som står i fare for å utøve vold

Tilbud til voldsutøvere og personer som står i fare for å utøve vold, overgrep eller aggressiv eller skadelig seksuell atferd, er en viktig del av det voldsforebyggende arbeidet. Det er etablert behandlingstilbud i spesialisthelsetjenesten for seksuallovbruddsproblematikk (BASIS). BASIS er et frivillig behandlingstilbud til personer under straffegjennomføring som er dømt for seksuallovbrudd, og som har en antatt forhøyet tilbakefallsrisiko til nye seksuallovbrudd.⁹⁸ Det er også etablert et helhetlig tilbud til voksne som har seksuell interesse for barn og som ønsker hjelp til å unngå å handle på denne interessen (Det finnes hjelp). Tilbudet består av lavterskeltjenesten Detfinneshjelp.no og et behandlingstilbud i spesialisthelsetjenesten.⁹⁹ Det er også satset på kompetanse om og forebygging av skadelig seksuell atferd hos barn, herunder etablering av lavterskeltilbud for barn og unge som står i fare for å utøve problematisk eller skadelig seksuell atferd. Videre har Helsedirektoratet, på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet, utviklet en overordnet strategi og helhetlig utvikling av oppfølging av personer som har utøvet, eller er i risiko for å utøve, vold eller seksuelle overgrep.¹⁰⁰

⁹⁸ Nasjonalt kompetansenettverk for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri. (2024, 19. april). *BASIS Behandling av seksuallovbruddsproblematikk i spesialisthelsetjenesten*. <https://sifer.no/basis/>

⁹⁹ Helsenorge. (2024, 19. april). *Det finnes hjelp – hjelp til voksne med seksuell interesse for barn*.

¹⁰⁰ Helsedirektoratet. (2024, 19. april). *Nasjonal strategi for helsesektorens arbeid med personer som utøver vold eller overgrep*.

3.11.3 Forskningsprogram om vold i nære relasjoner

I 2014 etablerte Justis- og beredskapsdepartementet et eget forskningsprogram om vold i nære relasjoner for en femårsperiode.¹⁰¹ Dette programmet ble videreført for nye fem år for perioden 2019-2024.¹⁰² Programmet gjennomføres av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet. Som del av forskningsprogrammet finansierer også Arbeids- og inkluderingsdepartementet forskning på negativ sosial kontroll og æresrelatert vold ved NOVA og forskning, informasjonsformidling og nettverk om kjønnslemlestelse i regi av NKVTS. Forskningsprogrammet har bidratt til å imøtekomme både forskningsbehov og realisering av målsettingen om å bygge sterkere kompetansemiljøer på feltet.

3.11.4 Riksadvokatens rundskriv om vold i nære relasjoner

Riksadvokaten kom i desember 2023 med et nytt rundskriv om vold i nære relasjoner¹⁰³ som erstatter rundskrivet fra 2008 om familievold. I det nye rundskrivet understreker Riksadvokaten at det er sentralt at politiet og påtalemyndigheten klarer å identifisere saker om vold i nære relasjoner som kan være forvarsel om drap eller alvorlig vold, slik at etterforskning og beskyttelsestiltak iverksettes. Det fremgår også av Riksadvokatens årlige mål- og prioriteringsrundskriv at denne sakstypen skal prioriteres av politi og påtalemyndighet., inkludert mål- og prioriteringsrundskrivet for 2024¹⁰⁴.

3.12 In the past five years, what strategies has your country used to prevent gender-based violence?

3.12.1 Krisesentertilbudet

Viser til omtale under punkt 3.11.1

¹⁰¹ Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017 – Et liv uten vold.

¹⁰² Prop. 36 S (2023-2024), Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) – Trygghet for alle.

¹⁰³ Rundskriv nr 2/2023 fra Riksadvokaten (23/2236-1) – Rundskriv om vold i nære relasjoner.

¹⁰⁴ Rundskriv nr. 1/2024 fra Riksadvokaten – Mål og prioriteringer for straffebehandling.

3.12.2 Alternativ til Vold

Stiftelsen Alternativ til Vold (ATV) gir et lavterskel-behandlingstilbud til utøvere av vold i nære relasjoner og til familien deres (familiemandat). ATV har blitt styrket i perioden 2020 –2022 og nye kontor er etablert i Trøndelag og Finnmark. Kontoret i Finnmark har bl.a. spesialkompetanse for å møte samiske voldsutøvere og voldsutsatte.

3.12.3 Familievernet

Familieverntjenestens kompetanse om vold i nære relasjoner har blitt styrket. Familievernkontorene tilbyr rådgiving, veiledning, kurs og samtalegrupper og gir hjelp i parforholdet og til familien. Familievernet kommer ofte i kontakt med familier der en eller flere medlemmer utøver vold eller blir utsatt for vold. Kunnskap om vold må derfor være en del av grunnkompetansen til alle ansatte.

3.12.4 Ekteskap

Stortinget vedtok i 2021 endringer i ekteskapsloven om at ekteskap inngått etter utenlandsk rett som hovedregel ikke skal anerkjennes dersom én eller begge parter var under 18 år da de giftet seg. Dette gjelder der partene var uten tilknytning til Norge, i form av statsborgerskap eller bosted, da de giftet seg. Hovedregelen blir dermed lik den som gjelder for personer med tilknytning til Norge da de giftet seg. Lovendringen har ikke trådt i kraft, fordi det er nødvendig med forskrifter som regulerer saksbehandlingen. Forskriftene er under arbeid.

3.12.5 Samfunnsøkonomisk analyse av vold i nære relasjoner

I 2023 fikk regjeringen gjennomført en analyse av de samfunnsøkonomiske kostnadene ved vold i nære relasjoner. Rapporten viser at tiltak som direkte eller indirekte forhindrer vold i nære relasjoner kan frambringe betydelige samfunnsøkonomiske besparelser. Den største gevinsten av godt forebyggende arbeid vil imidlertid tilfalle den enkelte voldsutsatte, som bærer hovedtyngden av voldens konsekvenser. Basert på en total kartlegging av samfunnsøkonomiske kostnader av vold i nære relasjoner i Norge, anslår Menon Economics at kostnadene utgjorde 92,7 milliarder kroner for 2021.

3.12.6 RISK-modellen etableres nasjonalt

Politiets arbeid står sentralt i opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028). Oslopolitiet har hatt gode erfaringer med RISK-modellen, hvor politispesialister og sosial- og helsefaglige ansatte arbeider sammen i team for å forebygge ny vold. Regjeringen vil etablere RISK i alle landets politidistrikt, og det er avsatt midler til å starte opp i Nordland, Sør-Vest og Sør-Øst politidistrikter i 2024.

3.12.7 Politiets beskyttelsestiltak

Politiet har en rekke beskyttelsestiltak til rådighet, herunder besøksforbud, omvendt voldsalarm, mobil voldsalarm og adressesperre. Se omtale under punkt 2.2.5 ovenfor. Bruken av omvendt voldsalarm og besøksforbud har vært evaluert og evalueringsrapportene følges nå opp av Politidirektoratet og Riksadvokaten. Bruken av adressesperre er under evaluering. Evalueringene skal bidra til at politiet benytter sikkerhets- og beskyttelsestiltakene de har til rådighet på en strukturert og systematisk måte, slik at volds- og trusselutsatte får nødvendig vern og beskyttelse.

3.12.8 Permanent partnerdrapskommisjon

Regjeringen har under etablering en permanent kommisjon som skal gjennomgå drapssaker der gjerningspersonen er daværende eller tidligere partner. Formålet med kommisjonen er å redusere forekomsten av alvorlige partnervoldssaker, avdekke systemsvikt, lære av feil og å videreutvikle arbeidet med å forebygge alvorlig partnervold og partnerdrap. Kommisjonen skal ligge til Statens sivilrettsforvaltning og departementet arbeider nå med en lov som skal gi kommisjonen tilgang til nødvendig informasjon. Det er bevilget 10 millioner kroner årlig til drift av kommisjonens arbeid.

3.12.9 Felles botilbud for kvinner og menn på krisesenter

Krisesenterloven forutsetter at botilbudet til kvinner og menn skal være fysisk atskilte (§ 2). Både forskning og rapportering fra sentrene viser at tilbudet for menn, og for barn som kommer sammen med far, ikke holder samme kvalitet som tilbudet til kvinner.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Bakketeig, E. m fl. (2014) *Krisesentertilbudet i kommunene. Evaluering av kommunenes implementering av krisesenterloven*. Oslo: NOVA, Lien, M. m fl (2017) *Den mannlige smerte – menns erfaringer med vold i*

Romerike Krisesenter IKS har fått tillatelse etter forsøksloven til å prøve ut et felles botilbud for kvinner og menn, og forsøket er gjenstand for en følgeevaluering.

Følgeevalueringen gjennomføres fra vår 2022 og til vår 2024, og ser på blant annet hvilke konsekvenser et felles botilbud har for ulike grupper kvinner og menn når det gjelder kvalitet i tilbudet, trygghet og sikkerhet og tilgang til andre tjenester.

3.12.10 Sterkere rettslig vern mot seksuell trakassering

Norge ratifiserte ILO-konvensjonen nr. 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet i 2023. Lowerket er i 2023 blitt styrket for å sikre større tydelighet knyttet til vernet mot seksuell trakassering i arbeidslivet: I Arbeidsmiljøloven er seksuell trakassering presisert, i tillegg til en presisering av verneombudets oppgaver knyttet til psykososialt arbeidsmiljø. Endringene trådte i kraft fra 2024.¹⁰⁶

3.12.11 Nye læreplaner for grunnskole og videregående opplæring

De nye læreplanene for grunnskole og videregående opplæring, som ble tatt i bruk fra høsten 2020, har en bred tilnærming til seksualitetsopplæringen. Grensesetting knyttet til kropp og hva vold og seksuelle overgrep er, er løftet fram. Elevene skal også lære om hvor man kan få hjelp om man er utsatt for vold og seksuelle overgrep.

Seksualitetsopplæringen inngår som kompetansemål på flere trinn og i flere fag. I tillegg er temaer som kjønn, seksualitet og grensesetting en del av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring.

nære relasjoner. Probarapport og Bliksvær, T. m fl (2019) *Kommunenes krisesentertilbud – en kunnskapsoversikt*. Nordlandsforskning, og KUN, se også [rapportering fra krisesentertilbudet 2020](#).

¹⁰⁶ Arbeidsmiljøloven. (2005). *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.* (LOV-2005-06-17-62). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>

3.13 In the past five years, what actions has your country taken to prevent and respond to technology-facilitated gender-based violence (e.g. online sexual harassment, online stalking, non-consensual sharing of intimate images)?

3.13.1 Digital oppvekst

En stadig større del av barns hverdag er digital. Jenter og gutter har til dels ulik bruk av nettet, blant annet er det flere jenter som er på sosiale medier og flere gutter som bruker dataspill.¹⁰⁷ BFD la i 2021 fram strategien «Rett på nett» om barns digitale oppvekst og jobber nå med en stortingsmelding om samme tema. Et av hovedmålene med arbeidene er å utvikle politikken for å sikre tryggere internettbruk for barn og unge.¹⁰⁸

3.13.2 Handlingsplan om trygg digital oppvekst

The action plan for ensuring a safe digital upbringing is still underway (April 2024), yet it will encompass both ongoing efforts and forthcoming recommendations. The parliamentary report on the same subject is anticipated to be launched in September and is being formulated through collaboration among various governmental departments: Ministry of Children and Families, Ministry of Digitalization and Administration, Ministry of Health and Care Services, Ministry of Justice and Public Security, Ministry of Education, Ministry of Climate and Environment. There is advocacy for prioritizing long-term solutions to safeguard children's digital upbringing. There exists a need for research, knowledge, and robust measures concerning legislation and supervision in this domain. Furthermore, The Norwegian Media Authority is coordinating efforts at the directorate level, and encompasses The Directorate for Children, Youth and Family Affairs, The Data Protection Authority, the Consumer

¹⁰⁷ Eriksen, I. M., Sletten, M. A., Bakken, A. og Soest, T. V. (2017). *Stress og press blant ungdom. Erfaringer, årsaker og utbredelse av psykiske helseplager*. Rapport nr. 6/17. Oslo: NOVA/OsloMet

¹⁰⁸ Barne- og familiedepartementet. (2021). *Rett på nett*. Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst

Authority, the Directorate of Health, The Norwegian Media Authority, The Police Directorate and The Directorate for Education. This entity is actively involved in writing an action plan aimed at harmonizing activities and initiatives from various governmental entities to support the digital lives of children and youth. Girls and boys are susceptible to different challenges during their upbringing, including those encountered online. While these gender differences are partially acknowledged, the plan does not propose any gender-specific measures.

3.13.3 Survey on sexual harassment

A population survey from 2023 shows that 18 percent of the population participating in online gaming or other online networks or groups (from 15 years old and up) has experienced one or more unwanted and/or degrading actions or comment in these networks or groups. 14 percent of the whole population has experienced actions or comments like this on digital platforms.¹⁰⁹ See 2.5.2 about the coming White Paper on sexual harassment.

3.13.4 Ung.no

Ung.no – kvalitetssikret informasjon til ungdom. Ung.no er det offentlige informasjonskanal for ungdom. Nettstedet er drevet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Ung.no tilbyr informasjon og veiledning til ungdom gjennom en nettside med offentlig informasjon, og en spørretjeneste der ungdom kan spørre om det de lurer på. Målgruppen er ungdom 13–20 år.

3.13.5 Online learning resources

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet has developed online resources targeting children and youth, professionals working with children and municipality services to prevent and detect violence and ensure support to persons exposed to domestic or sexual violence.

“Jeg vet” (I know) is a website providing didactic material for teaching children in kindergartens and pupils in elementary and high school about domestic and sexual

¹⁰⁹ Bjerkebakke og Sogge (2024)

violence, sexual harassment and bullying. The material also includes information and learning material about digital violence, legislation and services that provide help.

Snakkemedbarn.no (Speaking with children) is a website where professionals can simulate conversations with children and youth who might be exposed to domestic, sexual or digital violence. Using avatars and gamification, the main aim of the resource is allowing professionals to practise difficult conversations with children in order to uncover abuse and provide help.

TryggEst (SafeBeing) is a model for safeguarding vulnerable adults in the municipal services. (See also 3.16.6). Training tools on violence and violence prevention, where digital violence is one of the topics, have been developed for employees in the municipal services.

3.13.6 Expert Team against negative social control and honour-based violence.¹¹⁰

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet coordinates an Expert Team against negative social control and honour-based violence. The team is a National inter-agency team of professionals that provides advice and guidance to the frontline aid services in specific cases of negative social control, forced marriage, genital mutilation, or other forms of honour-related violence. The team also provides advice to people who are at risk. Digital violence can be an effective tool to attack someone's honour or can be used as a means of pressure to exercise negative social control and violence. The Expert Team has through cases experienced that digital violence can often be part of the regime of violence a person is exposed to. The Expert Team gives advice on what constitutes illegal digital violence and how victims can protect themselves against such violence.

3.13.7 Protection against digital violence at the shelters

In Norway all municipalities are obliged to offer shelter services to their inhabitants. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet gathers statistics on the activity of all the

¹¹⁰ Bufdir (2024). Forced marriage. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/en/forced-marriage/>

shelters in Norway. The statistics show that in 2022, 10 % of the residents at the shelters were victims of digital violence (often in combination with other types of violence).

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet has worked out a professional platform for the shelters in Norway. The platform states that a central part of the service of the shelters is to map out the victim's needs for protection and to give advice on matters of security. The guide includes check lists and tools to help the shelters to map out the victim's risk of being exposed to digital violence, as well as tools on how to advice the victims on how to handle phones, digital communication and social media. The goal is to help the victims to protect themselves from digital violence and digital control.

This includes mapping out and giving advice on the following subjects: how to ensure that the victims cannot be tracked or monitored via GPS systems on devices (phone, tablets, PC, GPS systems in cars et cetera), how to behave on social media/internet (do not us check-ins, update status, do not post photos etc.), get an overview over the abuser's digital competence and access to public records, consider the need for a new phone/phone number.

Den digitale dimensjonen av vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner inngår også i opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028).

3.14 In the past five years, what measures has your country taken to resource women's organizations working to prevent and respond to GBV?

3.14.1 Tilskuddsordning for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet forvalter Sekretariatet for konfliktrådene en tilskuddsordning som skal bidra til å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner. I 2024 er 12 580 000 kroner, av det totale tilskuddsbeløpet på 15 millioner kroner, tildelt frivillige organisasjoner.

Justis- og beredskapsdepartementet forvalter en tilskuddordning på 37 753 000 kroner til tiltak mot menneskehandel og prostitusjon, inkludert hjelpetiltaket ROSA for koordinering av botilbud og drift av hjelpetelefon. Formålet med tilskuddsordningen er

å motvirke at barn og voksne blir utsatt for menneskehandel, å hjelpe mennesker ut av prostitusjon og å redusere etterspørselen etter prostitusjon. Organisasjoner som driver frivillig virksomhet kan få tilskudd.

tilskuddsordningen til drifts- og prosjekttilskudd til tiltak mot vold og overgrep fikk en ettårig økning på over 10 millioner kroner i 2022 til Covid-tiltak. Målet med tilskuddsordningen er å bidra til å forebygge og bekjempe vold og overgrep i nære relasjoner, og ivareta voldsutsatte voksne og barn. Målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner og andre aktører, samt kommuner og krisesentre. Blant annet får Krisesentersekretariatet tilskudd gjennom ordningen. Dette er en organisasjon for krisesentre som driver holdningsskapende og interessepolitisk arbeid mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Krisesentre kan også søke om midler til å videreutvikle tilbudet til særlig utsatte grupper, som voldsutsatte med problematikk knyttet til rus, alvorlige psykiske lidelser eller funksjonsnedsettelse og til utvikling av krisesentertilbudet til den samiske befolkningen. For 2024 er det bevilget rundt 13,7 millioner kroner i ordningen. Ordningen forvaltes av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet.

3.14.2 Tilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner og prosjekter

Tilskuddsordningen til familie- og likestillingspolitiske tiltak har som mål å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge. Med likestilling menes i denne ordningen likestilling mellom kjønnene.¹¹¹ Gjennom tilskuddsordningen har kvinneorganisasjoner mulighet til å søke om driftsmidler og prosjektmidler til prosjekter for å forebygge og gjøre tiltak mot kjønnsbasert vold. Tilskuddsordningen har økt de siste fem årene fra 6,15 millioner kroner i 2019 til 16,5 millioner kroner i 2024.¹¹²

Tilskuddet til de fire regionale likestillingssentrene i Norge økte med 33 prosent fra 2021 til 2022. Tilskudd til likestillingssentrene økte i 2024. De økte midlene skal blant annet nyttes til etableringen av et femte likestillingssenter

¹¹¹ Prop 1S (2021-2022). *For budsjettåret 2022*. Kulturdepartementet. /

¹¹² Prop 1S (2023-2024). *For budsjettåret 2024*. Kultur og likestillingsdepartementet. /

I tillegg har regjeringen har nesten doblet støtten til skeive organisasjoner og opprettet en ny tilskuddsordning for å styrke innsatsen for skeives psykiske helse.

3.15 In the past five years, what actions has your country taken to address the portrayal of women and girls, discrimination and/or gender bias in the media, including social media?

3.15.1 Markedsføringsloven

I 2022 innførte regjeringen tiltak mot kroppspress i markedsføringslovens krav til god markedsføringsskikk. I 2022 ble det innført plikt til å merke retusjert reklame der en kroppsfasjon, størrelse eller hud er endret ved retusjering eller annen manipulering, f.eks. ved bruk av filtre.¹¹³ Merkeplikten gjelder både levende reklame (filmer) og reklame i stillbilder, på alle flater og plattformer.

Formålet med merkeplikten er at den skal bidra til å motvirke kroppspress ved å gjøre forbrukeren oppmerksom på at de idealiserte personene i reklamen er fikset på, altså avviker fra hvordan personene ser ut i virkeligheten.

Merkeplikten gjelder reklame som norske annonsører står bak og reklame fra utenlandske annonsører som er rettet mot det norske markedet. Merkeplikten gjelder også influencere så lenge de reklamerer for en vare, tjeneste eller en næringsdrivende. Det kan antas at enkelte annonsører i større grad anvender reklame der personene ikke er retusjert, for å unngå merkeplikten. Etterlevelse av merkeplikten håndheves av Forbrukertilsynet, med Markedsrådet som klageinstans.

¹¹³ Forskrift om merking av retusjert reklame. (2022). *Forskrift om merking av retusjert reklame* (FOR-2022-06-17-1114).

3.16 In the past five years, what actions has your country taken specifically tailored to address violence against marginalized groups of women and girls?

3.16.1 Vold og overgrep i samiske samfunn i opptrappingsplan

SAMINOR 2-undersøkelsen viser at personer med samisk bakgrunn, særlig samiske kvinner, rapporterer om høyere forekomst av fysisk, psykisk og seksuell vold enn ikke-samiske personer i samme geografiske område. Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) inneholder et eget kapittel om vold og overgrep i samiske samfunn som er utarbeidet i tett samarbeid med Sametinget. Sametinget har i tillegg utarbeidet en egen handlingsplan mot vold i samiske samfunn for perioden 203-2025.

3.16.2 Handlingsplan for politiets arbeid med mangfold, dialog og tillit (2022-2025)

Politidirektoratet har utarbeidet handlingsplan for politiets arbeid med mangfold, dialog og tillit (2022-2025).¹¹⁴ Planen skal blant annet bidra til å heve kunnskap og kompetanse om samisk språk og kultur i politiet.

3.16.3 Forum for utvikling av arbeidet mot vold og overgrep i samiske områder

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) Nord har, med midler fra Justis- og beredskapsdepartementet, etablert et forum for utvikling av arbeidet mot vold og overgrep i samiske områder og utveksling av erfaringer og kompetanse mellom deltakerne. Deltakerne i forumet kommer både fra offentlig og frivillig sektor.

3.16.4 Statens barnehus i samisk kjerneområde

Statens barnehus er en sentral aktør i arbeidet med å sikre at barns rettigheter ivaretas, og at hjelpen til barn som utsettes for overgrep, mishandling og vold eller som er vitner til vold, er godt koordinert. For å bidra til at samiske barn får et tilbud tilpasset eget språk og kultur, etableres det et eget barnehus i Finnmark. Barnehuset i Finnmark vil få

¹¹⁴ Politiet. (2022). Mangfold, dialog og tillit. Handlingsplan for politiets arbeid (2022-2025).

tre lokasjoner; Alta, Kirkenes og Karasjok, der Karasjok vil ha et eget samisk barnehustilbud. Med midler fra Justis- og beredskapsdepartementet gjennomfører Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) et forskningsprosjekt om vold og overgrep i reindriftssamiske samfunn.

3.16.5 Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK) - et mer likeverdig tjenestetilbud til den samiske befolkningen. NASAK

Regjeringen har etablert NASAK, et nasjonalt samisk kompetansesenter for barnevern, familievern og krisesentertilbud, som skal bidra til et mer likeverdig tjenestetilbud med bedre kvalitet for den samiske befolkningen i hele landet.

NASAK skal ivareta behovet for å utvikle og implementere nødvendig språk- og kulturkompetanse og handlingsevne i barnevernets, familievernets og krisesentrenes arbeid med samisk befolkning. NASAK har ansvar for opplæring og veiledning av disse tjenestene i hele landet, og er lokalisert i flere samiske områder.

3.16.6 TryggEst (SafeBeing)

TryggEst (SafeBeing) is a model for how municipalities can work against abuse of and violence against adults at risk. Adults at risk can be people with multiple vulnerabilities like advanced age, cognitive difficulties, mental health disorders, drug problems etc. The project started in 2018 with 12 municipalities. Follow-up research showed that the municipalities detected and handled 6-8 times more cases than before they started with TryggEst.¹¹⁵

72 percent of the TryggEst-cases reported for 2023 were about women exposed to violence¹¹⁶. In 2023, 55 municipalities are working with, or have decided to start with TryggEst. In total, these municipalities cover close to 40 percent of the Norwegian population.

¹¹⁵ [Elvegård, K., Olsen, T., Tøssebro, J. and Paulsen, V. \(2020\). TryggEst: bedre beskyttelse av overgrepsutsatte voksne. Sluttrapport: To års forsøk med TryggEst.](#)

¹¹⁶ Statistics based on the participating municipalities reports sent to Bufdir.

There is a variation in how many TryggEst-cases the different municipalities handle. This variation is largely caused by lack of competence of employees in the municipal services. Different materials like e-learning courses, digital training tools, specialist literature and study subjects at university level have been developed to contribute to increased competence. There is also a grant scheme for competence-enhancing measures that municipalities can apply for. In 2024, NOK 7.5 million has been allocated to the scheme.

Deltakelse, ansvarlighet og institusjoner som bidrar til likestillingsstruktur

Kritiske områder: Kvinner, fred og sikkerhet, institusjoner som bidrar til likestillingsstruktur, menneskerettigheter, media, jenter og gutter

3.17 In the past five years, what actions and measures has your country to promote women's participation in public life and decision-making?

3.17.1 Representasjonsbarometer

KDD utarbeidet et "representasjonsbarometer" som viser andelen kvinner i ulike lokalpolitiske organer og andelen kvinnelige ordførere etter 2019-valget. Ungdomsråd

Fra og med 2019 er det lovpålagt at alle kommuner og fylkeskommuner skal opprette ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Dette kravet følger av kommuneloven § 5-12.¹¹⁷ Ungdomsrådet er et rådgivende medvirkningsorgan i kommuner og fylkeskommuner. Ungdomsrådet har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder ungdom. Rådet kan også ta opp saker på eget initiativ. Formålet med ungdomsrådet er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjelder ungdom.

¹¹⁷ Kommuneloven. (2019). *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (LOV-2018-06-22-83). Lovdata. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>

Det er kommunestyret i kommunene og fylkestinget i fylkeskommunene som selv velger ungdomsrådet. Som folkevalgt organ må ungdomsrådet ta hensyn til kravet i kommuneloven om kjønnsbalanse. Begge kjønn skal være representert med minimum 40 prosent dersom rådet skal bestå av fire medlemmer eller flere. Dersom det bare er to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert.¹¹⁸

3.18 In the past five years, what actions has your country taken to increase women's access to expression and participation in decision-making in the media, including through information and communication technologies (ICT)?

3.18.1 Encouraging girls and young women to choose STEM- education

The government annually allocates grants to a project working to encourage more girls and young women to choose an education within science and technology, including communication technologies. Through the project, girls and young women can meet role models, participate in inspiration-days, and visit companies in the technology sector. An evaluation of the project finds that the project can be important to nudge girls into the sector, especially the girls who has an interest in technology related subjects, but don't have any role models encouraging them in their surroundings.¹¹⁹

See also part 3.8.3.

¹¹⁸ Bufdir. (2021, 5.mai). *Ungdomsråd - ein rettleiar*. Ungdomsråd - ein rettleiar

¹¹⁹ Corneliussen, H.G (et al.) (2021). *Evaluering av Jenter og teknologi* (VF-rapport 3/2021). Vestlandforskning.

3.19 Please describe your country's current national women's machinery (government entity exclusively dedicated to the promotion of gender equality and the empowerment of women) and describe the measures that your country taken over the past five years to establish and/or strengthen it.

Vurdere å ta inn tekst fra Norges tidligere Beijing rapport

3.19.1 Statsforvalternes rolle

Etter styrkingen av aktivitets- og redegjøringspliktene for arbeidsgivere og offentlige myndigheter har Statsforvalteren fått i oppgave å være en pådriver for at kommunene arbeider aktivt for å fremme likestilling gjennom å blant annet bidra til å gjøre aktivitets- og redegjøringspliktene kjent. Videre skal statsforvalteren sørge for at problemstillinger, metoder og mål for likestilling er kjent i egen virksomhet og blir praktisert innen egen forvaltning og at statsforvalterens kompetanse på likestilling videreføres. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har de siste årene hatt økt dialog og samarbeid med statsforvalterne om arbeidet med likestilling i kommunene.

3.20 In the past five years, what other mechanisms and tools has your country used to mainstream gender equality across sectors? (e.g. gender focal points in the Executive, Legislature or Judiciary; inter-ministerial coordination mechanisms; gender audits, consultations with women's organizations)

Vurdere å ta inn tekst fra Norges tidligere Beijing rapport.

3.20.1 Aktivitets- og redegjøringsplikter for offentlige myndigheter

I 2020 trådte en konkretisert aktivitets- og redegjøringsplikt for offentlige myndigheter i kraft. Plikten innebærer at offentlige myndigheter som departementer, direktorater, regionale myndigheter og kommuner fikk en plikt til å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i tjenester og annen

myndighetsutøvelse, samt forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold og motvirke stereotypisering. Offentlige myndigheter skal også redegjøre for hvilke prinsipper, prosedyrer og standarder de har for likestillingsarbeidet, samt resultater av arbeidet og planer framover ifm. sin årsrapport.

Plikten er den juridiske forankringen av den norske strategien om likestillingsintegrering, og skal bidra til at offentlige myndigheter ivaretar sitt sektoransvar for å jobbe med likestilling og mot diskriminering. Det er Likestillings- og diskrimineringsombudet som følger opp plikten.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har siden forrige rapportering utviklet veiledningsmateriell, indikatorer og webinarer som skal bidra til å støtte offentlige myndigheter på ulike forvaltningsnivåer til å jobbe bedre med likestilling, i tråd med de nye lovkravene. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har også hatt tett dialog med statsforvalterne og KS om kommunenes arbeid med likestilling. Våren 2024 lanserte Barne- ungdoms- og familiedirektoratet e-læringskurs for ansatte og ledere i det offentlige om likestilling, inkludering og mangfold i det offentliges oppgaver og tjenester. Kurset på lansert på regjeringens nasjonale likestillingskonferanse som hadde fokus på lokalt likestillingsarbeid.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet finansierer et større flerårig forskningsprosjekt som skal undersøke på faktorer som fremmer og hemmer aktivt likestillingsarbeid.¹²⁰

3.20.2 Aktivitets- og redegjørelsesplikter for arbeidsgivere

I 2020 trådte en styrket aktivitets- og redegjørelsesplikt for arbeidsgivere i kraft. Denne innebærer at arbeidsgivere skal jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering på områder som rekruttering, forfremmelse og utviklingsmuligheter, tilrettelegging, mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, lønn og arbeidsvilkår, samt jobbe for å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Offentlige og større private arbeidsgivere skal gjennomføre kartlegging av kvinner og menn som jobber deltid, ufrivillig deltid, er midlertidig ansatt, som har tatt ut foreldrepermisjon, samt kjønnsbalanse i virksomheten og rapportere på dette annet

¹²⁰ Se: <https://www.samfunnsforskning.no/core/prosjekter/aktivt-likestillingsarbeid>

hvert år. Videre skal arbeidsgivere – i samarbeid med partenes representanter – kartlegge lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Kartleggingen skal vise lønnsforskjeller og kjønnsbalanse på ulike stillingsnivåer, og kartleggingen skal inkludere alle lønnsarter (også overtid og bonus). Arbeidsgivere skal også redegjøre for kjønnsforskjellene og arbeidet med likestilling i årsrapporten sin eller i et annet offentlig tilgjengelig dokument.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har siden forrige rapportering samarbeidet med arbeidslivets parter om å utvikle veiledningsmaterieell, kartleggings skjema, maler, filmer og webinarer som skal ruste arbeidsgivere til å arbeide bedre med likestilling, og til å gjennomføre kartlegginger i tråd med de nye lovkravene. Videre har Barne- ungdoms- og familiedirektoratet gjennomført informasjonskampanjer for å gjøre arbeidsgivere oppmerksom på plikten, og for å informere om det digitale veiledningsmateriellet som finnes tilgjengelig.

Kultur- og likestillingsdepartementet og Barne- ungdoms- og familiedirektoratet finansierer flere forskningsprosjekter som skal undersøke faktorer som fremmer og hemmer det aktive likestillingsarbeidet og effekten av kravene til lønnskartlegging.¹²¹

3.21 If there is a national human rights institution in your country, what measures has it taken to address violations of women's rights and promote gender equality?

NIMs årsrapporter redegjør for hvordan de jobber for å adressere kvinners rettigheter og for å fremme likestilling (avventer innspill fra NIM)

¹²¹ Se: <https://www.samfunnsforskning.no/core/prosjekter/aktivt-likestillingsarbeid> og <https://www.samfunnsforskning.no/core/prosjekter/lonnskartlegging.html>

Fredfulle og inkluderende samfunn

Kritiske områder: Kvinner og væpnet konflikt, menneskerettigheter, jenter og gutter

3.22 In the past five years, what actions has your country taken to build and sustain peace, promote peaceful and inclusive societies for sustainable development and implement the women, peace and security agenda?

3.22.1 Strategier og handlingsplaner i utenriks- og utviklingspolitikken

Norway developed its first National Action Plan (NAP) for Women, Peace and Security in 2006. In the last five years Norway have had two National Action Plans for Women, Peace and Security. The National Action plan for 2018-2023 was published in 2019. Our current plan was launched in September 2023, and cover the period 2023-2030.

Norway's work on Women, Peace and Security (WPS) has been led by a Special Envoy. The Envoy coordinate the efforts by the Government and represents the country in different international fora.

Norway is a significant contributor to peace and reconciliation work globally, currently supporting a range of dialogue and peace processes. In all its work, Norway strives to ensure integration of the WPS agenda, and dialogue and facilitation teams puts a high priority on targeted WPS strategies where Norway is involved.

The Ministry of Foreign Affairs developed a result framework for NAP 2018-2023 and a separate guideline for the Foreign Service implementation of the national action plan. We collected data from embassies in priority countries, and from the implementing ministries. Norway publishes an official report every year.

In addition, the Norwegian Agency for Development Cooperation published an evaluation of Norway's Women, peace and security efforts over the past 20 years, in 2022.

The National Action Plan for 2023-2030 makes it clear that Norway's work on the women, peace and security agenda is to be intensified at both national and

international level, and links Norway's national and international efforts more closely together than previously. At national level the gender perspective is to be integrated into the security sector, asylum policy and climate policy. There are six ministries included in the Government National Action Plan.

The Ministry of Foreign Affairs (MFA), Ministry of Defence, Ministry of Justice and Public Security and Ministry of Climate and Environment all develop separate follow up plans. It is the first time that other ministries develop such plans. It shows a progress in our joint effort across government entities.

Women, Peace and Security is mainstreamed across the sectors, and are integrated in other policy documents. An example is the National action plan for women rights and gender equality 2023-2030 and our revised Humanitarian Strategy.

A new result tool is being developed in 2024 to capture both national and international efforts.

Norway's Action Plan for Women's Rights and Gender Equality in Foreign and Development Policy 2023-2030 focuses on the rights of girls' and women and gender equality as a just and equitable distribution of power, influence and resources, irrespective of gender.

Throughout Norway's development of women, peace and security agenda the cooperation with civil society and the research community has been key. They have been included in both the development of plans and provided written responses. For this purpose, a 1325 contact group meets regularly, and is a channel for communication.

Full overview of the budgetary allocation is not available, as it involves staff and resources across government. However, Norway committed NOK 332 million to the implementation of its National Action Plan for Women, Peace and Security (2019-2023), where one of the main targets is making sure local women's groups and activists have the capacity and opportunity to participate in peace and reconciliation processes. In 2022 Norway used 50 million or more for work on WPS on country-level through our embassies, 25 mill. for local and international civil society's work on women's participation and rights in peace processes through a specific call for applications, and 20 mill. to the Women's Peace and Humanitarian Fund (and support of the Rapid

Response Window and women human rights defenders window). In addition, approximately 15 million was given to research institutions for research on WPS. In other words, we have fulfilled the commitments set.

3.22.2 Forsvarets implementering av handlingsplanen Kvinner, fred og sikkerhet

Med utgangspunkt i den nye nasjonale handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet (KFS), har det norske forsvaret utviklet sin egen implementeringsplan for KFS, kalt plan for Gender in Military Operations (GMO, ferdigstilt februar 2024). Denne planen utgjør rammeverket for implementeringen av KFS-agendaen i nasjonale og internasjonale styrkebidrag, og i støtte til FN-aktiviteter og -operasjoner.

I tillegg har det norske forsvaret lansert sin nye handlingsplan for likestilling og mangfold (september 2023). Denne planen setter ambisiøse mål for en systematisk tilnærming til å rekruttere og beholde flere kvinner på alle nivå i Forsvaret, fra verneplikt til toppledelse. Planen setter også en klar retning for Forsvaret for å bli en mer inkluderende og mangfoldig organisasjon som gjenspeiler samfunnet som helhet. Handlingsplanen utgjør grunnlaget for grunnpilarene i den nevnte handlingsplanen for GMO over.

3.22.3 Norske prioriteringer i FNs sikkerhetsråd

Som valgt medlem av FNs sikkerhetsråd organiserte Norge i november 2022 et uformelt møte i Sikkerhetsrådet om klima, fred og sikkerhet for første gang. Der ble mulighetsrom for FNs freds- og sikkerhetsarkitektur diskutert, herunder å benytte tiltak innenfor klima, fred og sikkerhet til å støtte kvinner i å ta en ledende rolle i både tilpasningsarbeid, freds- og sikkerhetsarbeid og mekling, samt å anerkjenne kvinner som partnere i arbeidet for bærekraftig fred.

In addition to Norway's contributions in peace processes, the most significant action regarding the Women, Peace and Security (WPS)-agenda has been to prioritize Women, Peace and Security as one of our four main areas of concern during our membership in the UN Security Council (2021-2022). We continued to work in close contact with civil society and our embassies, keeping an ongoing dialogue with relevant partners on the ground, and working strategically to implement the commitments made in the WPS agenda. We worked systematically for more context-specific and concrete references to

women's full, equal and meaningful participation in peace- and security processes, and that women should be able to participate safely. Norway especially worked on operationalization of the WPS agenda and improving operative paragraphs in UN peace operations and sanctions regime mandates. Norway placed high emphasis on implementation of operative parts of mandates from the UN Security Council and that the Council should stay closely connected with activities on the ground. For example, during Norway's Presidency in January 2022, we focused on women human rights defenders in our signature event, and at the same time assisted the launch of the Women's Peace and Humanitarian Fund funding mechanism for women human rights defenders. Norway made sure the Council heard examples directly from the ground and facilitated the participation of several civil society briefers in the Council, in close cooperation with the NGO Working Group for WPS. Norway was penholder for Afghanistan in the UN Security Council, and in 2022 we facilitated the renewal of the mandate for UN's Assistance mission in Afghanistan (UNAMA) in the spring of 2022. All pillars of the mandate were maintained, including references to women's participation and rights.

During our membership, Norway together with 15 other current and incoming members signed a statement of shared commitments on Women, Peace and Security, committing to make the agenda a top priority during their presidencies, ensuring its implementation in tangible ways and promoting participation of civil society representatives in the Council. It was launched December 2021 and continued in 2022. The Statement of Shared Commitments was a first step in beginning to institutionalize how the Council involves civil society in its work - particularly, doing so in a safe, inclusive and meaningful way. The Commitments are open to all Presidencies to join, with the aim of making it a continuing initiative.

3.22.4 Kvinner i Forsvaret

Allmenn verneplikt ble implementert i 2015. Det har hatt innvirkning på kjønnslikestillingen i Forsvaret, og vil sannsynlig fortsette å påvirke andelen kvinner av profesjonelle militært ansatte på lang sikt. Andelen kvinnelige vernepliktige har økt betraktelig, fra 12 prosent i 2013 til 26 prosent i 2018, videre til 36 prosent i 2022. Andelen kvinnelige offiserer og spesialister har økt sakte, men jevnt, fra 9 prosent i 2013 til 13 prosent i 2018, videre til om lag 16 prosent i 2022.

3.22.5 Personell i kriserammede områder

Kjønnsbalanseperspektivet vektlegges i rekruttering til personell som opptreer internasjonalt i kriserammede områder. Det er totalt 46 kvinner i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin aktive personellpool. Dette utgjør 29 prosent av poolen.

Det gis opplæring og kursing i kjønnsperspektivet i forbindelse med kvinner i krisesituasjoner. DSB har sammen med sine partnere i International Humanitarian Partnership (IHP) i 2023 blitt enige om, og stiller krav til, at alt personell som sendes ut gjennom IHP skal ha gjennomført FNs e-læringskurs:

- I know gender: International Frameworks for Gender Equality; and Promoting Gender Equality throughout the UN System
- Prevention of sexual exploitation and abuse (PSEA)
- United to respect: Preventing sexual harassment and other prohibited conduct.

Det stilles også krav fra United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) om at eksperter i UN Disaster Assessment and Coordination (UNDAC) gjennomfører disse kursene. For EU-eksperter er kjønnsdimensjonen et gjennomgående tema i kursporteføljen til European Union Civil Protection Mechanism (UCPM). I tillegg inngår kjønnsrelaterte problemstillinger og diskusjoner rundt dette i sikkerhetskurs som er obligatorisk for alt personell som er tilknyttet DSBs internasjonale kapasiteter. Etske og kulturelle problemstillinger og hvordan man skal håndtere dette er videre jevnlig tema under kurs og seminarer.

DSBs personell følger anerkjente internasjonale retningslinjer for planlegging av teltcamper og tar særskilt hensyn til kvinners sikkerhet ved planlegging av fasiliteter. Norwegian Emergency Medical Team (NOR EMT) har spesiell kjennskap til og jobber med mor-barn relaterte helseutfordringer og det er i forbindelse med nytt design av NOR EMT klinikken lagt stor vekt på å sikre trygge arbeids-, oppholds- og behandlingssteder for kvinner og barn.

3.23 In the past five years, what actions has your country taken to increase the leadership, representation and participation of women in conflict prevention, resolution, peacebuilding, humanitarian action and crisis response, at decision-making levels in situations of armed and other conflicts, and in fragile or crisis settings?

3.23.1 Kvinner, fred og sikkerhet

Where Norway has a role in a peace processes, whether formal, through technical assistance or support to the UN or NGOs, Norway aims for gender balance in its own delegations. Norway consistently strives to strengthen gender balance and gender perspectives. Norway always does a gender analysis of processes we are involved in and sets out plans for promoting the WPS agenda in dialogue and peace processes. Norway aims for 40% women's participation in the peace mediator conference Oslo Forum, a goal that has been met over the last years. When involved in peace processes, we emphasize women's rights and equal participation and strive to strengthen gender balance and gender perspectives at all levels. Norway is the co-convenor of the annual UN High Level seminar for Inclusive Mediation Strategies, a ceasefire course where women's participation is sought out as well as capacity building carried out for targeted audiences in governments and civil society. Norway also supports a range of INGOs that integrate the WPS agenda in dialogue and peace process work, and actively follows up these organizations.

Norway believes the focus needs to be on implementation of the WPS agenda, rather than the launch of new initiatives and resolutions. In this regard, Norway has signed up to the Compact for Women, Peace and Security and Humanitarian Action. From October 2022, Norway has had the honor to co-chair the Compact together with the Global Alliance of Women Peacebuilders and the first physical board meeting took place in Pretoria December 2022. The Compact is a suitable platform for highlighting progress and areas that lack implementation and promote action in tangible ways. Norway is therefore encouraging other countries and organizations to sign up and commit to the Compact. It is a platform where member states, UN, NGOs and private sector meet and where women voices are amplified.

Furthermore, Norway engages in exchange of experiences and lessons learned with other countries and supports other countries in developing or renew their own National Action Plans for WPS. Currently both our Special Representative and 17 of our embassies are involved in this work.

Norway took the initiative to a Nordic Women Mediator Network, as well as the Global Alliance of Women Peacebuilders. This is an important network where mediations knowledge and experience are exchanged, and where we jointly mobilize for women in mediation. Norway actively supports the Global Alliance with a view to enhance the number of female mediators at regional, national and local levels. Norway is also a driver for more strategic partnerships with UN DPPA and UN Women, in order to promote women mediators in conflict resolution.

3.23.2 Andel kvinner i forsvaret og internasjonale operasjoner

Andelen kvinner i det norske forsvaret som deltok i internasjonale operasjoner har økt jevnt, fra 6 prosent i 2015 til 10 prosent i 2018, videre til 15 prosent i 2023. I 2023 var 38 prosent av norske FN-observatører kvinner, vi hadde 22 prosent kvinner blant FN stabsoffiserer, og overordnet hadde vi 29 prosent kvinner innen alt FN-personell som Norge bidro med.

Kjønnsaspekter og kvinners rettigheter er nøkkelelementer i Norges freds- og sikkerhetsarbeid. Disse aspektene har siden 2017 vært inkludert i alle operative planverk der Norge sender sine militære styrker. Kvinner, fred og sikkerhetsagendaen er en integrert del av den norske delegasjonens arbeid i alle fredsprosesser som Norge har en formell rolle i.

3.24 In the last five years, what actions has your country taken to enhance judicial and non-judicial accountability for violations of international humanitarian law and violations of the human rights of women and girls in situations of armed and other conflicts or humanitarian action and crisis response?

3.24.1 Foreign and development policy

Norway is contributing to capacity building on the prevention and investigation of Sexual and Gender-Based Violence in South Sudan, through participation in a Specialized Police Team in UNMISS that is led by Finland.

Sexual and gender-based violence (SGBV) is a widespread problem in humanitarian crises. In many conflicts, sexual violence and abuse is used as a method of warfare. Women and girls are particularly vulnerable, but men and boys are also affected. SGBV protection and response has been a key priority in Norway's humanitarian strategy.

In line with Norway's humanitarian Strategy (2019-2023), Norway has worked actively to promote compliance with international humanitarian law and to counter attempts to weaken international humanitarian law obligations.

Norwegian humanitarian efforts have had a rights-based approach. It has given priority to protecting people affected by conflict and crisis, with a particular emphasis on protection against sexual and gender-based violence and the protection of children and young people, as well as refugees and internally displaced people. Norway has worked to combat the use of weapons and methods warfare that have particularly harmful effects on civilians. Norway had the presidency for the Mine Ban Convention and hosted the Review Conference in 2019. We contributed to the inclusion of strong language on gender and diversity in the Oslo Action Plan, with clear indicators for how this should be addressed in the implementation of the convention. A mid-term review of the humanitarian strategy, which was conducted in 2021, concluded that Norwegian leadership on protection of civilians has yielded good results.

The gender perspective has been an integral part of all our humanitarian efforts, and special priority was given to women's rights and participation.

In 2019, Norway hosted the first international conference on Ending Sexual and Gender Based Violence in Humanitarian Crises. The conference gathered a wide range of states, international organisations as well as civil society organizations and firmly put SGBV in emergencies on the international agenda. Norway made a financial commitment of 1 billion NOK to SGBV in emergencies over a three-year period. The pledge was met in 2021, and Norway has maintained a high level of funding since through the UN, Red Cross and Red Crescent movement and Norwegian NGOs.

For example, Norway provided multi-year, flexible funding to UN Action on prevention of Sexual violence in Conflict and the work of Special Representative of the Secretary-General on Sexual Violence in Conflict (SRSG SVC). Conflict related sexual violence is unacceptable, and prevention of the use of CRSV is an important part of SRSG SVCs mandate.

In partnership with the UN, Norway contributed to the development of The Handbook for United Nations Field Missions on Preventing and Responding to Conflict-Related Sexual Violence. The Handbook was launched in 2020 and is relevant for all UN field missions.

Norway has also supported IHL trainings for parties to armed conflict, through partners such as Geneva Call and ICRC.

Furthermore, support to UNFPA's humanitarian response has increased substantially over the past five years. The partnership with UNFPA contributes to essential sexual and gender-based violence protection and response, including sexual and reproductive health services. UNFPA follows a survivor centred approach to sexual and gender-based violence.

WPS, including SGBV and Conflict Related Sexual Violence (CRSV) were part of the key priority areas during Norway's non-permanent membership in the UN Security Council (2021-2022). Norway aimed to strengthen both the normative and operational work on protection, including SGBV/ CRSV in mandate renewals in country situations, as a cross-cutting issue in UN peacekeeping operations and special political missions, as well as in sanction regimes. This kept the topic high on the agenda in regular consultations, as well as in open and closed debates. Norway contributed to strengthening and/or maintaining formulations regarding SGBV and CRSV in resolutions and mandates for UN

peace keeping operations and special political missions. For example, UNAMA/Afghanistan (S/RES/2626 (2022)) and ATMINS/Somalia (S/RES/2628 (2022)).

3.24.2 Forsvaret

Det norske forsvaret har de siste årene systematisert, strukturert og omorganisert håndteringen av varslings saker og brudd på nasjonale etiske retningslinjer og FN code-of-conduct, både i nasjonale og internasjonale operasjoner. I tillegg har Forsvaret strukturert tidsriktig rapportering og helhetlig og konsistent sanksjonering av brudd på etiske retningslinjer og organisasjonens verdier.

3.25 In the last five years, what actions has your country taken to eliminate discrimination against and violations of the rights of the girl child, including adolescent girls?

3.25.1 Kompetanseteam for æresrelatert vold

Se omtale av kompetanseteamet under punkt 3.10.7.

Bevaring, konservering og rehabilitering av miljøet

Kritiske områder: Menneskerettigheter, miljø og jenter og gutter

3.26 In the past five years, what actions has your country taken to integrate gender perspectives and concerns into environmental policies, including climate change adaptation and mitigation, biodiversity conservation and land degradation?

3.26.1 Likestillingsperspektiv i arbeid med klimaendringene

Kjønnsperspektivet er et gjennomgående tema i det norske internasjonale samarbeidet, inkludert internasjonalt samarbeid om klima og miljø. Dette er blant annet for å følge

opp FNs bærekraftsmål nr. 5 og Norges handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling. Norges generelle posisjon i internasjonale fora om likestilling, slik som UN Women, er å fremme kvinners rettigheter, for eksempel retten til land og naturressurser i overenstemmelse med FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (Kvinnekonvensjonen) og handlingsplanen fra Beijing, og deres deltakelse i slike prosesser.

Norge fremmer også spesifikke referanser til kvinnelige miljø- og menneskerettighetsforkjempere i internasjonale fora, slik som i FNs miljøforsamling, FNs råd for menneskerettigheter og Forest and Climate Leaders Partnership, i overenstemmelse med etablert FN-språk om kvinnelige menneskerettsforkjempere. Begrunnelsen for slike eksplisitte referanser er at de bidrar til å anerkjenne at kvinnelige miljøforkjempere er egne rettighetsholdere, som har rett på støtte og beskyttelse når de utøver sine menneskerettigheter, slik som retten til å delta i fredelige møter og organisasjoner.

Videre arbeider Norge aktivt med å fremme kvinners rettigheter og meningsfulle deltakelse i de internasjonale klimaforhandlingene under FNs klimakonvensjon (UNFCCC). Dette gjør seg særlig gjeldende i forhandlingene under agenda punktet «Gender and Climate Change», hvor Norge er en aktiv bidragsyter. Norge er opptatt av at likestilling ikke bare skal diskuteres i forhandlingsrommet om «Gender and Climate Change». Likestilling er et tverrgående tema som gjør seg gjeldende i alle forhandlingsspor, for eksempel under forhandlingene om utslippsreduksjoner, tilpasning og finansiering. Norge er aktive i videreutvikling av strategiene for kjønnsbalanse i de internasjonale finansieringsinstitusjonene på miljøområdet, det grønne klimafondet GCF og den globale miljøfasiliteten GEF. Vi er også opptatt av å fremme kjønnsbalanse både på delegasjons- og ledernivå og mangfold i nasjonale klima- og naturdelegasjoner. Som eksempel har den norske forhandlingsdelegasjonen på klima, og den på natur, to ungdomsrepresentanter, en representant for Sametinget og en representant for miljøorganisasjonene.

Kjønn og kvinners deltakelse er et tverrgående hensyn i Regjeringens klima- og skoginitiativ. Det innebærer blant annet fokus på likestilling i nasjonale utviklingsplaner, så vel som i avtaleverk og iverksetting av konkrete tiltak. Det betyr også å ha oppmerksomhet om at klimaendringer påvirker menn og kvinner ulikt, når det gjelder

overlevelsesstrategier, tilpasning og tilgang til teknologi og kapital. Urfolkskvinner og kvinner som lever i tradisjonelle samfunn være særlig utsatt for fattigdom og de kan være utsatt for ytterligere diskriminering, vold og forfølgelse på grunn av sin urfolksidentitet. Kvinner utgjør imidlertid også en særlig målgruppe, for eksempel innen det norske urfolksprogrammet i Brasil. To tredjedeler av prosjektene som støttes har kvinner som hovedmål. Gjennom førti år har programmet bidratt til synliggjøring av urfolk, sikring av landrettigheter, tilgang til kapasitetsbygging og klimafinansiering. Programmet har også bidratt til å synliggjøre kvinnelige urfolksledere, inkludert på ministernivå. I Sentral-Afrika støttes tilgang på prevensjonsmidler som ledd i nasjonale familieplanleggingsprogrammer.

Et annet eksempel på at Norge ser klima og miljø, sikkerhet og kvinners stilling i sammenheng, er UNEPs arbeid med ivaretagelse av miljø i konflikt, med mandat til å vurdere miljøkonsekvensene i konfliktrammede land. UNEPs feltarbeid i konfliktutsatte områder har vist at klimatilpasning og miljørelaterte intervensjoner byr på muligheter til å styrke inkluderingen av kvinner og sårbare grupper, politisk og økonomisk. I Sudan, for eksempel, har etableringen av inkluderende naturressursforvaltning gitt mulighet til bevisst å hjelpe frem kvinnelig lederskap.

Norge arbeider også med å integrere kjønnsperspektivet i det nasjonale klima- og miljøarbeidet. I 2021 ble det utarbeidet en rapport om sammenhengen mellom klima og likestilling i de nordiske landene, på bestilling fra Nordisk ministerråd. Rapporten viste flere sammenhenger mellom klima og likestilling i de nordiske landene, for eksempel at menn utgjør majoriteten i studier innenfor vitenskap, teknologi, ingeniørfag og matematikk (STEM), noe som kan gi dem et fortrinn på arbeidsplasser som er utpekt som viktige i det grønne skiftet, og at de samtidig har en dominerende rolle i olje- og gassnæringen, der det er behov for omstilling og utslippsreduksjoner. Rapporten konkluderte med at nordisk klimapolitikk mangler et tilstrekkelig kjønnsperspektiv, og at det er behov for mer kunnskap på feltet for å møte disse utfordringene. En ny rapport om nordiske lands implementering av UNFCCS Gender Action Plan (GAP) vil publiseres våren 2024.

3.26.2 Likestilling i jordbruket

Det er et mål i landbrukspolitikken at menn og kvinner skal ha lik tilgang til å drive næringsvirksomhet innen landbruk og i landbruksbaserte næringer. Andelen kvinnelige gårdbrukere har økt fra 12,9 prosent i 1999 til 17,1 prosent i 2022. I produsentregisteret kan man kun registrere en person som bruker, og det kan derfor være en høyere andel kvinner som driver gårdsbruk i realiteten. Kvinner driver generelt mindre jordbruksbedrifter enn menn, og kvinnelige gårdbrukere er i gjennomsnitt 3,5 år yngre enn mannlige gårdbrukere.

Av de som overtok landbrukseiendom i 2021 var rundt 61 prosent menn, og 36 prosent kvinner. Andelen av unge kvinner med høyt utdanningsnivå som overtar gård er høyere enn tilsvarende for menn, men unge kvinner velger sjeldnere landbruksutdanning som høyeste utdanning. Kvinner er spesielt aktive innen andre landbruksbaserte næringer for eksempel innen lokalmat, reiseliv, omsorg og arbeid, som ofte krever annen kompetanse enn den tradisjonelle landbruksbaserte kunnskapen. I 2020 utførte kvinner i gjennomsnitt 23 prosent av arbeidet på gården, både som brukere, men også som ektefelle/samboer, familiemedlem eller som annen hjelp.

Gode velferdsordninger er viktige for likestilling og rekruttering til landbruket. Ved jordbruksoppgjørene i 2022 og 2023 la regjeringen vekt på å forbedre ordningene ved sykdom og fødsel, og gi bedre muligheter for å ta ut ferie og fritid gjennom året. Til jordbruksoppjøret i 2024 skal en partssammensatt arbeidsgruppe se på velferdsordningene. De siste årene er gjennomsnittlig halvparten av tilskuddsmidler over eksempelvis investerings- og bedriftsutviklingsordningen i landbruket, og opp mot 80 prosent av bygdeutviklingsmidlene til andre næringsbaserte tiltak gitt til kvinner.

3.26.3 Likestilling i reindriften

Likestilling mellom kjønnene i reindriften krever en samlet innsats fra flere aktører, inkludert offentlige myndigheter, reindriftsutøverne og deres organisasjoner. I 2022 var 87 kvinner registrerte som eiere av en siida-andel, som gir kvinner 16,1 prosent av totalt 540 siida-andeler. Kvinner eier 27 prosent av det totale antall rein i Norge. 261 årsverk ble utført av kvinner i 2022. Det utgjør 27 prosent av alle årsverk i reindriften. Den årlige reindriftsavtalen omfatter tiltak for å styrke økonomien til reindriftsutøverne. Avtalen har et konkret tiltak rettet mot kvinner som eier en siida-andel. Det er også mulig å søke

om støtte til prosjekter rettet mot å styrke kvinners stilling. Tilsvarende kan Norske Reindriftssamers Landsforbund søke om midler til utviklingsprosjekter. Reindrift er familiebasert virksomhet. Den årlige reindrifftsavtalen har tiltak rettet mot å styrke felleseie mellom ektepar eller samboere. I 2022 var 97 siida-andeler eid av ektepar. Alle styrende organ innen reindrift er pålagt å jobbe forrepresentasjon av både menn og kvinner.

3.26.4 Beredskap – katastrofe risikoreduksjon

Norge fremhever likhet og likebehandling uavhengig av kjønn i henhold til gjeldende lovgivning, dette gjelder også innenfor katastrofe risikoreduksjon (disaster risk reduction), klimaforebygging og skadebegrensning.

Det foreligger ikke spesielle tiltak eller planer for kjønnsdimensjonen ved naturkatastrofer og andre ulykker og kriser, men ressurser fra frivillige organisasjoner for kvinner, som for eksempel Norske kvinners sanitetsforening (NKS) kan være inkludert i kommunale beredskapsplaner.

3.26.5 Kvinneandel i DSB og Sivilforsvaret

I Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er det høy oppmerksomhet på likestilling og inkludering. Ved utgangen av 2023 var kvinneandelen 43 prosent av totalt 680 ansatte i direktoratet. Når det gjelder den delen av DSB som utgjør Sivilforsvaret, var kvinneandelen 38 prosent av 219 ansatte per utgangen av 2023. Av de 18 distriktssjefene for sivilforsvaret, er det fire kvinner. For å øke andelen kvinnelige ledere, presiseres det i alle jobbannonsene at stillingene er åpne både for menn og kvinner.

3.26.6 Brannområdet

I Norge er det kommunene som er ansvarlig for brann- og redningsvesenet. I mange år har antall kvinnelige ansatte i brann- og redningsvesenet vært lav. En ny utdanning for ansatte i brann- og redningsvesenet er nå etablert. I første år har det vært en god søkning av kvinner til skolen, over 10 prosent av totalen. Skolen vil over tid sannsynligvis bidra til å nå målet om å øke mangfoldet blant ansatte i brann- og redningsvesenet, inkludert kvinner. Enkelte kommuner har dessuten invitert til egne «jentedager» i brann- og redningsvesenet for å rekruttere og etablere interesse blant jenter.

3.26.7 Nordisk Ministerråd for likestilling

Høsten 2021 vedtok Nordisk ministerråd for likestilling og LGBTI (MR-JÄM) å forplikte de nordiske landene til en flerårig innsats (2022–2024) i handlingskoalisjonen «Feminist action for climate justice» under UN Women's initiativ Generation Equality. Formålet er å fremme likestilling og kvinners rettigheter i møtet med klimaendringene. I januar 2022 arrangerte Norge en rundebordskonferanse med FOKUS og UN Women med tittelen Gender Equality and Climate Justice, som ledet opp til en felles nordisk erklæring om klima og likestilling som ble presentert for FNs kvinnekommisjon i 2022 (CSW66).

3.27 In the past five years, what actions has your country taken to integrate gender perspectives into policies and programmes for disaster risk reduction and building environmental and climate resilience?

3.27.1 Stortingsmelding om klima i endring

I Stortingsmelding 26 (2022-2023) «Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn»¹²² fremgår det at regjeringen vil fremskaffe mer kunnskap om hvordan klimaendringer og klimatilpasning kan påvirke likestilling innenfor ulike sektorer i Norge. Likestillingsperspektivet er blant et av flere tverrgående tema som er aktuelle å belyse i klimasårbarhetanalysen.

Gjennom Regjeringens klima- og skoginitiativ støttes vern og restaurering av skog. Relevansen kan eksemplifiseres med arbeid for vern og restaurering av mangrover i Myanmar og Indonesia. Dette bidrar til reduserte utslipp fra avskoging, tilpasning til klimaendringer, ivaretagelse av biologisk mangfold, lokal matsikkerhet og produktivitet i fiskeriene, og reduserte skade fra stormflo, tsunamier og andre naturkatastrofer som forverres av klimaendringene. Disse rammer kvinners ofte naturbaserte overlevelsesstrategier uforholdsmessig, og kvinner står følgelig sentralt i vern og restaurering av mangrover.

¹²² Til litteraturliste: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-26-20222023/id2985027/>

4 Nasjonale institusjoner og prosesser

4.1 Please describe your country's national strategy or action plan for gender equality, including its name, the period it covers, its priority, funding and alignment with the 2030 Agenda for Sustainable Development, including the targets under SDG 5.

4.1.1 Ny stortingsmelding om bærekraftsmålene

For å få fart på arbeidet med bærekraftsmålene, har regjeringen besluttet at det i 2024 skal legges frem en ny stortingsmelding om bærekrafts arbeidet i Norge.

4.2 Please describe your country's system for tracking the proportion of the national budget that is invested in the promotion of gender equality and the empowerment of women (gender-responsive budgeting), including the approximate proportion of the national budget that is invested in this area.

4.2.1 Hovedbudsjetttrundskriv og utredningsinstruksen

I det årlige hovedbudsjetttrundskrivet stilles det krav om at departementene i sine budsjettfremligg til Stortinget skal redegjøre for likestilling i sin virksomhet og for tiltak for å fremme likestillingens formål. Også kravene i utredningsinstruksen om hvilke utredninger og vurderingen som skal gjøres før det fattes beslutninger om statlige tiltak, bidrar til å sikre at likestillingshensyn blir vektlagt. Utredningsinstruksen er under revisjon.

Some important features of the Norwegian central government administration and mode of decision-making set the stage for how policies are developed and implemented. These features are also important in the policy area of gender and equality mainstreaming.

The Government's work on gender equality is based on the principle of sectoral responsibility. To follow up on sectoral responsibilities and ensure a comprehensive equality policy, the Ministry of Culture is responsible for coordination. The Ministry helps gather knowledge, coordinates the work of the ministries, and deals with overall reporting on international obligations.

The purpose of rules, budgets and funding schemes is to ensure equal treatment and predictability. Each level of the public sector has an obligation to make active, targeted and systematic efforts to promote gender equality. All ministries are responsible for promoting gender equality and integrating the work to promote gender equality in the ordinary operations within their areas of responsibility. The individual sectoral ministries are responsible for services and policies aimed at meeting the needs of the entire population.

The ministries are responsible for policy development and execution. Each ministry is responsible for developing, administrating and overseeing regulations and policy measures within their own sector. Each minister is accountable to the Storting (the Parliament). Each ministry has several subordinate state agencies under their own sector, often named directorates. As a main rule, the ministries provide annual instructions to their agencies on how to execute the policies. The annual reports from the state agencies contain a great deal of information on results and achievements related to political goals. Some of this information, but far from all, is part of the annual report to the Storting (Parliament) in the Government's annual budget proposal.

The Norwegian Directorate of Children, Youth and Family Affairs (Bufdir) is the specialist agency for gender equality, disability, ethnicity and sexual orientation, gender identity and gender issues. Bufdir's tasks include documentation and knowledge development, promoting equality and providing guidance to public offices, executing policy measures (including following up national action plans), and administrating grant schemes for gender equality policy organisations.

In Norway, the public authorities have a particular statutory duty to ensure gender equality in legislation and policy. In addition, they have to report on their activities. In January 2020, the provisions relating to active equality efforts in the Equality and Anti-Discrimination Act were clarified and strengthened. Section 24 of the Act requires that

all public authorities must work actively and systematically to promote equality in all their activities, including budgeting. This includes a gender equality perspective as well as an intersectional perspective.

The State Budget contains various gender-neutral measures and arrangements of a general character that either benefit women especially or facilitate more gender equality. These measures and arrangements are covered across the different ministries' budgets, such as the Ministry of Justice and Public Security's measure to prevent and combat domestic violence, the Ministry of Children and Families' subsidies for day care for children, benefits for single parents, family allowances, cash benefits for families with small children, children's pension and paid parental benefits; the ministry of Labour and Social Inclusion have action plans and services related to work life, the Ministry of Health and Care Services' various action plans and care services that have a direct effect on gender equality; and the Ministry of Education and Research's funding of an education system that provides equal opportunities for all. These budget measures are typically large (NOK multibillion.) The State Budget also contains various measures that more specifically target women or girls. These measures are also included in different sectoral ministries' budgets.

Despite this formal division of responsibility, most decisions of political and economic importance are taken by the cabinet. Cabinet decisions are made in plenary meetings and are mostly based on consensus. Typically, the cabinet meets in plenary sessions once a week. As a part of this, there is considerable inter-ministerial coordination, including a comprehensive submission practice ahead of any proceedings in the cabinet.

The Ministry of Finance, in its capacity as ministry of budget and ministry of general economic policy, scrutinises new proposals (regulations and economic measures) for economic and structural consequences before cabinet decisions. The ministry also makes comments on such proposals at an administrative level earlier in the policy formulation cycle. However, these comments are not public as they take part within and between the ministries.

The Ministry of Culture and Equality has a specific responsibility regarding gender and equality mainstreaming and administers the Norwegian Equality and Anti-

Discrimination Act. This ministry provides comments on gender and equality mainstreaming when new policy proposals are on submission within the government administration. However, these comments are not public as they take part within and between the ministries.

The development in recent decades has shown that important aspects of Norwegian equality policies and results, must address both gender equality and as well as other discrimination grounds and an intersectional perspective.

4.3 What formal mechanisms are in place for different stakeholders to participate in the implementation and monitoring of the Beijing Declaration and Platform for Action and the 2030 Agenda for Sustainable Development?

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer Norges gjennomføringen Beijing plattformen og handlingsplan. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har ansvaret for å koordinere Norges oppfølging av 2030 agenda for bærekraftig utvikling. I tråd med sektoransvarsprinsippet ligger ansvaret for oppfølgingen på det enkelte sektordepartement.

4.4 Please describe how stakeholders have contributed to the preparation of the present national report.

Kultur- og likestillingsdepartementet inviterte sivilsamfunnsorganisasjoner fagmiljøer og andre aktører til et oppstarts- og innspillsmøte februar 2024. 8. mai delte departementet et utkast til rapport og ba om skriftlige innspill innen 28. mai. 24. mai ble det holdt et nytt innspillsmøte. Innspillene fra sivilsamfunnsorganisasjonene er vurdert av ansvarlig sektordepartement som har tatt stilling til hva som bør med i Norges rapport.

4.5 Please describe your country's action plan and timeline for implementation of the recommendations of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women (if a State party), or of the recommendations of the Universal Periodic Review or other United Nations human rights mechanisms that address gender inequality/discrimination against women.

Norge ble hørt av CEDAW komiteen i 2023. Sektordepartementene har ansvar for å følge opp komiteens anbefalinger på egne ansvarsområder. Norge skal høres i UPR i november 2024.

5 5 Data og statistikk

5.1 What are the most important areas in which your country has made most progress over the past five years when it comes to gender statistics at the national level?

5.1.1 Statistikk om inntekt

I 2019 ble det gjennomført en utredning for å undersøke potensiale for flere likstillingsparametere i offisiell statistikk. Som et resultat ble det i 2020 vurdert hvilke tabeller for personinntekt, som er en del av «Skattestatistikk for personer» som er egnet til å fordele etter kjønn i Statistisk sentralbyrås (SSB) statistikkbank. Det ble prioritert å få kjønnsvariabler inn i underkategorier av bruttoinntektsbegrepet, for å fremskaffe mer informasjon om kjønnsulikhet i andre former for inntekt enn bare lønnsinntekt. Bruttoinntektsbegrepet består av flere underkategorier (blant annet kapitalinntekt, lønnsinntekt, næringsinntekter og pensjoner). Statistikkene «Skatt for personer» og «Inntekts- og formuesstatistikk» for husholdninger ble publisert i februar og mars 2021.

I etterkant av dette ble to tabeller utvidet med variabel for kjønn publisert i SSBs statistikkbank.¹²³

I lys av flere inntektstabeller fordelt på kjønn, skrev SSB en analyseartikkel som tar hensyn til noen av de nye inndelingene i statistikkbanken.¹²⁴ Hovedfokuset i artikkelen er forskjeller i kapitalinntekt der SSB fant at det ikke er så mange flere menn enn kvinner som tjener penger på kapital, men det er store forskjeller i investeringsmetode, avkastning og hvor mye menn og kvinner investerer.

5.1.2 Ny statistikk om fordeling av foreldrepenger

I 2017 fikk SSB levert nye datafiler fra NAV på foreldrepenger over fødsler og permisjonsuttak for mor og far tilbake til 2009. I 2018 og 2019 ble dataene tolket og arbeidet med å lage mer permanente datafiler til analyseformål ble etablert. I 2020 arbeidet SSB videre med foreldrepengefilene og laget deskriptive analysetabeller. Analysetabellene er basert på fødselskohorter og følger et uttaksløp i de tre årene foreldre kan benytte seg av foreldrepermisjon og viser antall dager med foreldrepenger per kohort 2009-2016 og splittet opp i fedrekvote, mødrekvote, fellesperiode og gradert permisjon.

I 2021 ble dataene ansett som klare til analyseformål og det ble i 2021 publisert en analyseartikkel om mors og fars foreldrepengeuttak etter ulike næringer eller yrker. Artikkelen viser at mødre tar mesteparten av foreldrepermisjonen, også etter at tredeling av permisjonen er innført, og fedres lengde følger i stor grad fedrekvoten. Det er små forskjeller mellom ulike yrkesgrupper blant lønnstakere når det gjelder mødre og fedres lengde på permisjonen, mens selvstendig næringsdrivende tar litt kortere permisjon.¹²⁵

¹²³ SSB. (2024). Hovedposter fra skatteoppgjøret, etter størrelsen på bruttoinntekt og kjønn, tabell 07006 og SSB. (2024) Inntektsregnskap for personer, tabell 07778

¹²⁴ Gram, K.H. (2020) Kvinner setter penger i banken, menn kjøper aksjer. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.

¹²⁵ Engvik, M., Pettersen, M. (2021). Lengst pappaperm blant lærere, men langt fra en likedeling. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.

I tillegg ble datakilden for foreldrepenger i indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene erstattet med dette datagrunnlaget.¹²⁶

5.1.3 Statistikk og kunnskap om livskvalitet

Rapporten «Gode liv i Norge – Utredning om måling av befolkningens livskvalitet»¹²⁷ anbefalte å videreutvikle Norges statistikk om livskvalitet, med bakgrunn i at kunnskap om befolkningens livskvalitet er en viktig indikator for samfunnsutvikling, sammen med blant annet indikatorer som brutto nasjonalprodukt.

I 2020 gjennomførte SSB den første nasjonale befolkningsundersøkelsen om livskvalitet i Norge. Formålet med Livskvalitetsundersøkelsen er å kartlegge livskvaliteten i befolkningen og å følge utviklingen over tid, samt belyse forskjeller i livskvalitet mellom ulike grupper. Funnene i undersøkelsen skal belyse sosial ulikhet i livskvalitet, og kan brytes ned på kjønn, i tillegg til alder, seksuell orientering, innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse, økonomi og utdanning. Kultur- og likestillingsdepartementet bidro med finansiering for å øke bruttoutvalget slik at funnene fra undersøkelsen også kunne brytes ned på respondentenes seksuelle orientering og kjønnsidentitet. Undersøkelsen har blitt gjennomført årlig siden. Resultatene fra undersøkelsen ble publisert som rapporter i 2020¹²⁸ og 2021¹²⁹. I 2022 ble Livskvalitet opprettet som en egen statistikk, med publisering av resultater som tabeller i statistikkbanken.¹³⁰

5.1.4 Interseksjonelle perspektiver i data og statistikk

Det har lenge vært et mål fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og Kultur- og likestillingsdepartementet at SSB skal inkludere spørsmål om respondentenes seksuelle orientering i levekårsundersøkelsene deres, slik at kunnskapsgrunnlaget om lhbt+-

¹²⁶ SSB (2024). Indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.

¹²⁷ Helsedirektoratet, (2016). Gode liv i Norge – Utredning om måling av befolkningens livskvalitet. Oslo: Helsedirektoratet.

¹²⁸ Støren, K.S., Rønning, E., og Gram, K.H. (2020). Livskvalitet i Norge 2020. SSB rapporter 2020/35. Oslo/Kongsvinger: SSB

¹²⁹ Støren, K.S. og Rønning, E. (2021). Livskvalitet i Norge 2021. SSB rapporter 2021/27. Oslo/Kongsvinger: SSB

¹³⁰ SSB. (2024). Livskvalitet.

personers levekår kan styrkes. I SSBs Livskvalitetsundersøkelse i 2020¹³¹ ble spørsmål om seksuell orientering og kjønnsidentitet for første gang inkludert i en nasjonal spørreundersøkelse. SSB har i etterkant publisert flere analyser som belyser levekår og livskvalitet blant ikke-heterofile med ulike inndelinger, etter kjønn.

I 2020 lanserte Barne- ungdoms- og familiedirektoratet en kunnskapsportal om likestilling og levekår blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn.¹³² Dette er første gang statistikk og forskning om likestilling og levekår blant grupper som kan oppleve diskriminering på grunn av etnisitet og religion, er samlet på ett sted. På portalen formidler Barne- ungdoms- og familiedirektoratet statistikk og forskningsbasert kunnskap om hvordan minoritetene opplever hvordan det er å bo og leve i Norge og hvilke barrierer de møter som kan hindre likeverdig deltakelse i samfunnet. Kjønnsperspektivet er dekket der vi har statistikk og forskning som belyser dette. Kunnskapsportalen dekker områder som utdanning, arbeidsliv, helse, diskriminering og holdninger i befolkningen og vil oppdateres jevnlig med ny statistikk og forskning.

5.2 Over the next five years, what are your country's priorities for strengthening national gender statistics?

5.2.1 Behov for bedre statistikk

Norge har svært god offentlig statistikk, også brutt ned på kjønn. Det er likevel noe arbeid som gjenstår og noen kunnskapshull.

5.2.2 Videreføre samarbeid med SSB om likestillingskoordinator

Et viktig element i å fortsette å styrke nasjonal statistikk på kjønn og likestillingsutfordringer knyttet til kjønn, er å videreføre ordningen med koordinator for likestillingsrelatert statistikk. Denne ordningen, som startet i 2004 og i dag finansieres over KUDs budsjett, innebærer finansiering av to tredjedeler av en stilling hos Statistisk

¹³¹ Støren, K.S., Rønning, E., og Gram, K.H. (2020). Livskvalitet i Norge 2020. SSB rapporter 2020/35. Oslo/Kongsvinger: SSB

¹³² Bufdir. (2024). Samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn. Statistikk og forskning om likestilling og levekår.

sentralbyrå. Denne stillingen har i oppgave å ivareta statistikk på likestillingsfeltet ut ifra et utvidet likestillingsbegrep som omfatter alle diskrimineringsgrunnlag. Ettersom avtalen rommer alle diskrimineringsgrunnlag, bidrar den til målet om mer data og statistikk med interseksjonelt perspektiv.

5.2.3 Mer kunnskap om lønn og inntekt

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn har lenge vært et etablert mål på graden av likestilling mellom kjønnene, både i arbeidslivet og i samfunnet generelt. Strukturelle årsaker til lønnsforskjeller – som betydningen av kjønnsdelingen i sektorer og yrker, og betydningen av å få barn – har fått mye oppmerksomhet i likelønnsdebatten i senere år. Samtidig er det få studier som har undersøkt lønnsforskjeller ut fra et særskilt fokus på lønnsforskjeller mellom kvinner og menn som utfører arbeid av lik verdi. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, i samarbeid med Kultur- og likestillingsdepartementet og arbeidslivets parter inngikk i 2023 kontrakt med Institutt for samfunnsforskning (ISF), om å framskaffe oppdatert kunnskap om lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, og mer spesifikt om arbeid av lik verdi. Rapporten fra prosjektet skal leveres høsten 2024. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har i 2024 fått i oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet å innhente oppdatert kunnskap om kjønnsforskjeller i inntekt (yrkesinntekt, kapitalinntekter, skattepliktige overføringer, skattefrie overføringer), formue, eierskap, aksjer og gründervirksomhet. Videre har Barne- ungdoms- og familiedirektoratet fått i oppdrag å gjennomføre en undersøkelse av økonomiske levekår blant personer med funksjonsnedsettelse. Det er naturlig at denne undersøkelsen også vil ha et kjønnsperspektiv.

5.2.4 Tidsbruksundersøkelsen

Statistisk sentralbyrå gjennomførte en ny tidsbruksundersøkelse i 2022/2023. Undersøkelsene gir en samlet oversikt over hvor mye tid folk bruker på ulike gjøremål, når de utfører det, hvor og hvem de er sammen med. Tidsbruksundersøkelsen er blitt gjennomført hvert tiende år siden 1970 og den gir informasjon om flere temaer som er viktige for å følge samfunnsutviklingen, fra den gang og frem til i dag:

1. Omsorgsarbeid, arbeidsdeling mellom kvinner og menn
2. Likestilling og uformell økonomi
3. Forbruk

4. Velferd og livsstil i ulike sosiale lag og aldersgrupper
5. Virkninger av teknologisk utvikling
6. Fritid

Statistikk fra undersøkelsen vil bli gjort tilgjengelig i løpet av 2024. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet har bestilt tre analyser fra undersøkelsen som vil gi mer spesifikk kunnskap og statistikk om hvordan jenter og gutter, mødre og fedre, og hvordan menn bruker tiden sin. Analysene vil også sammenligne resultater fra tidligere undersøkelser, slik at vi kan si noe utviklingen.

5.2.5 Statistikk om personer med funksjonsnedsettelse

Norges arbeid for likestilling av funksjonshemmede bygger på FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Barne- ungdoms- og familiedirektoratet utvikler og formidler statistikk og indikatorer på likestillingsfeltet på nasjonalt nivå.¹³³ Indikatorene tar særlig sikte på å kartlegge status opp mot CRPD. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet samarbeider med SSB for å skaffe et bedre statistikkgrunnlag om personer med funksjonsnedsettelse, både gjennom statistikk fra utvalgsundersøkelser og gjennom ny statistikk fra offentlige registre. I 2020 publiserte SSB, gjennom samarbeid med Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, for første gang offisiell levekårsstatistikk for utvalgte grupper av personer med funksjonsnedsettelse.¹³⁴ Statistikken kan brytes ned på kjønn og andre bakgrunnsvariabler, som utdanningsnivå, trangboddhet, eierstatus av bolig og arbeidsforhold og er viktig for å få oppdatert kunnskap om kvinner og menn med funksjonsnedsettelse.

Videre er det et pågående samarbeid mellom SSB og Barne- ungdoms- og familiedirektoratet i å utvikle en ny og mer treffsikker definisjon av personer med funksjonsnedsettelse i SSB sine utvalgsundersøkelser. Hensikten er at statistikken i større grad skal kunne si noe om levekår og likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og inkluderes bredt i SSBs utvalgsundersøkelser. I 2024 skal SSB,

¹³³ Bufdir. (2024). Personer med funksjonsnedsettelse. Statistikk og forskning om likestilling og levekår. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/funksjonsnedsettelse>

¹³⁴ SSB. (2024). Levekår hos personer med funksjonsnedsettelse. Hentet fra: <https://www.ssb.no/helse/funksjonsevne/statistikk/levekar-hos-personer-med-funksjonsnedsettelse>

på oppdrag fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, utrede og teste ut nye metoder for å samle inn statistikk om personer med funksjonsnedsettelse.

I 2024 skal Barne- ungdoms- og familiedirektoratet i tillegg undersøke de økonomiske levekårene blant personer med funksjonsnedsettelse, som nevnt under punkt 5.2.3.

5.2.6 Kunnskap om vold og overgrep

I 2023 lanserte Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) rapporten «Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv».¹³⁵

Velferdsforskningsinstituttet NOVA lanserte i 2023 forskningsrapporten «Vold og overgrep mot barn og unge» som er basert på UngVold-studien fra 2007, 2015 og 2023.¹³⁶ Studien gir innsikt i hvilken rolle vold og overgrep spiller i barn og unges oppvekst, samt om omfanget av slike erfaringer endrer seg over tid.

På vegne av Justis- og beredskapsdepartementet er det gjennomført to nasjonale trygghetsundersøkelser som har kartlagt uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2020¹³⁷ og 2022¹³⁸.

Disse undersøkelser videreføres framover.

5.2.7 Kvinner i fengsel

Ny fengselsforskning viser at 75 prosent av alle kvinner hadde en psykiatrisk diagnose ved innsettelse i fengsel, mot 59 prosent blant menn. Fra 2010 til 2019 har andelen

¹³⁵ Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E. M., & Skauge, A. D. (2023). Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen. Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress. Oslo: NKVTS

¹³⁶ Frøyland, L., R., Lid, S., Schwencke, E., O. og Stefansen, K. (2023). Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2023. NOVA rapport nr 11/23. Oslo: NOVA/OsloMet

¹³⁷ Løvgren, M., Hagestøl, A. og Kotsadam, A. (2022). Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020. NOVA-rapport 2/22. Oslo: NOVA/OsloMet

¹³⁸ Løvgren, M., Høgestøl, A., Kotsadam, A., Skjervheim, Ø., Bjørnshagen, V., Hyggen C., og Lid, S. (2023). Nasjonal trygghetsundersøkelse 2022. NOVA-rapport 14/23. Oslo: NOVA/OsloMet

kvinner med psykiske lidelser økt.¹³⁹ Rapportering fra kriminalomsorgen viser at kvinnelige innsatte i langt større grad enn menn har problemer med selvskading og selvmordsforsøk. En høy andel av inngripende tvangstiltak i fengsler er rettet mot en liten gruppe kvinner.

Regjeringen og kriminalomsorgen jobber for å bedre kvinners soningsforhold og vil følge nøye med på situasjonen for kvinner i fengsel. Det er blant annet bevilget 55 millioner kroner til å etablere en nasjonal forsterket fellesskapsavdeling (NFFA) for kvinner ved Skien fengsel.

5.3 What gender-specific indicators¹⁴⁰ has your country prioritized for monitoring progress on the SDGs?

5.3.1 SSBs plattform med globale indikatorer for bærekraftsmålene

I det globale indikatorsettet er det 231 indikatorer fordelt på 17 mål og 169 delmål. I 2021 publiserte Statistisk sentralbyrå (SSB) en digital plattform hvor SSB har samlet statistikk og dokumentasjon for et utvalg av de globale indikatorene for bærekraftig utvikling. Det tas sikte på å supplere med flere indikatorer for å bedre belyse bredden i de ulike bærekraftsmålene. Følgende indikatorer er kjønnsesifikke:

3.1.1: Mødre dødelighet per 100 000 fødsler

3.2.1: Dødelighet blant barn under fem år, etter kjønn

3.2.2: Dødelighet blant nyfødte, etter kjønn

3.3.1: Nye smittede av HIV per 100 000 ikke-smittede, etter kjønn

3.4.1: Antall dødsfall med dødsårsak kreft, diabetes, hjerte- og karsykdommer samt kroniske luftveissykdommer, etter kjønn

¹³⁹ Psychiatric morbidity among women in Norwegian prisons, 2010–2019: a register-based study

¹⁴⁰ The term 'gender-specific indicators' is used to refer to indicators that explicitly call for disaggregation by sex and/or refer to gender equality as the underlying objective. For example, SDG indicator 5.c.1 captures the percentage of countries with systems to track public allocations that are directed towards policies and programmes that promote gender equality—the underlying objective is the promotion of gender equality. The term is also used for indicators where women and girls are specified within the indicator as the targeted population (see UN Women. 2018. *Turning Promises into Action: Gender Equality in the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York).

- 3.4.2: Selvmord, etter kjønn
- 3.7.2: Fødselstall blant unge jenter, 15-19 år, per 1 000 kvinner i den aktuelle aldersgruppen
- 3.a.1: Andel røykere i befolkningen, 16-74 år, etter kjønn
- 4.2.2: Deltakelse i organisert utdanning ett år før obligatorisk skolestart, etter kjønn
- 4.3.1: Deltakelse i formell utdanning og ikke-formell opplæring i løpet av de tolv siste månedene, 15-24 og 25-66 år, etter kjønn
- 4.3.2: Deltakelse i høyere utdanning, etter kjønn
- 4.3.3: Andel ungdommer (15-24 år) som tar teknisk eller yrkesfaglig utdanning, etter kjønn
- 5.1.1: Rettslige rammer for å fremme, gjennomføre og overvåke likestilling og ikke-diskriminering på grunnlag av kjønn
- 5.3.1: Antall kvinner 20-24 år som var gift før fylte 18 år
- 5.4.1: Tid brukt på ubetalt husholds- og omsorgsarbeid, etter kjønn
- 5.5.1: Andel kvinnelige stortings-, sametings-, kommunestyre- og fylkestingsrepresentanter;
- 5.5.2: Sysselsatte i ledende stillinger, etter kjønn
- 5.6.2: Lover og regler som sikrer at kvinner og menn 15 år og eldre har full og likeverdig tilgang til tjenester, informasjon og opplæring knyttet til seksuell og reproduktiv helse
- 5.a.2: Rettslige rammeverk sikrer at kvinner har lik rett til eierskap til og/eller kontroll over jord
- 5.c.1: Systemer for å registrere og offentliggjøre bevilgninger som fremmer likestilling og styrker kvinners stilling
- 8.8.1: Rapporterte arbeidsulykker per 1 000 ansatte, etter kjønn
- 10.3.1: Andel av befolkningen som har følt seg diskriminert eller trakassert i løpet av de tolv siste månedene. 2019, etter kjønn
- 16.1.1: Antall ofre for drap, fordelt på kjønn
- 16.1.4: Andel av befolkningen som i den siste tiden har vært urolig for vold eller trusler på bostedet, etter kjønn
- 16.b.1: Andel av befolkningen som har følt seg diskriminert eller trakassert i løpet av de tolv siste månedene. 2019, etter kjønn

5.3.2 Nasjonale målepunkter og lansering av ny indikatorplattform høsten 2023

Handlingsplanen for Norges arbeid med FNs bærekraftsmål Mål med mening¹⁴¹ setter FNs globale bærekraftsmål inn i en norsk sammenheng og presenterer mulige nasjonale indikatorer for måloppnåelse som norske virksomheter, organisasjoner og offentlige myndigheter kan bruke som verktøy i arbeidet med bærekraftsmålene.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har i samarbeid med departementer og underliggende etater samlet statistikk og dokumentasjon for mange av indikatorene som ble foreslått i handlingsplanen. Indikatorene, i planen også kalt «målepunkter», presenteres på nettsiden [Bærekraftsmålene - Nasjonale indikatorer](#). Blant de nasjonale indikatorene som er publisert (som skiller seg fra de globale) er følgende kjønnsesifikke:

- 2.3.d: Antall sysselsatte innenfor akvakultur, etter kjønn
- 3.1.a: Gravides vekt før svangerskapet
- 3.2.b: Dagligrøykende gravide
- 3.3.c: Dødsårsak influensa, etter kjønn
- 3.5.b: Andel 16-24 år som rapporterer bruk av alkohol og cannabis, etter kjønn
- 3.7.a: Svangerskapsavbrudd
- 3.7.c: Gjennomsnittsalder for mor ved fødsel av første barn
- 4.3.a: Andel menn og kvinner som studerer høyere utdanning
- 5.1.a: Andel av befolkningen som har opplevd diskriminering, etter kjønn
- 5.2.a: Kvinner og menns selvrapporterte utsatthet for vold og trusler
- 5.2.b: Antall personofre for politianmeldte voldslovbrudd, etter kjønn
- 5.2.c: Partnerdrap, etter kjønn
- 5.2.d: Brukere av krisesentrene, etter kjønn
- 5.2.e: Digital seksuell vold, etter kjønn
- 5.2.f: Opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb eller studiested, etter kjønn
- 5.2.g: Utsatthet for ulike former for seksuell trakassering, etter kjønn
- 5.4.b: Ulønnet omsorgsarbeid for syke, eldre og funksjonshemmede, etter kjønn
- 5.5.b: Andel kvinnelige ordførere og fylkesordførere

¹⁴¹ Meld. St. 40 (2020–2021). Mål med mening — Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030. Kommunal- og distriktsdepartementet.

- 5.5.f: Kjønnfordeling i toppledergrupper, styrer, styreledere og adm.dir. i de 200 største bedriftene i norsk næringsliv
- 5.6.a: Årsverk jordmødre per 10 000 innbyggere, 0-20 år
- 8.5.b: Sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn og kjønn, siste år
- 8.5.c: Gjennomsnittlig månedslønn etter yrke og kjønn, siste år
- 8.6.b: Andel av unge (i alderen 25–29 år) som verken er i arbeid eller utdanning eller opplæring, etter kjønn
- 8.6.c: Andel unge i alderen 15–29 år som er arbeidsledige, etter kjønn
- 8.8.d: Legemeldt sykefravær for lønnstakere (16-69 år), etter kjønn
- 10.2.a: Sysselsettingsandel, etter kjønn
- 10.2.b: Inntekt for uføretrygdede menn, kvinner, innvandrere og personer med innvandringsbakgrunn
- 10.2.c: Utdanningsnivå blant listekandidater til Stortinget, siste valg, etter kjønn

5.3.3 Nye nasjonale trygghetsundersøkelser

Det skal gjennomføres nye nasjonale trygghetsundersøkelser som skal kartlegge uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen for en ny femårsperiode. Tilsvarende undersøkelse vil bli igangsatt for ungdommer fra 12 til 16 år.

5.3.4 Utvikling av statistikk om vold og overgrep

Som et tiltak i opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028)¹⁴² skal regjeringen, i samarbeid med Statistisk sentralbyrå (SSB) utrede muligheten for videreutvikling og kvalitetssikring av statistikk om vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner. Dette skal ses i sammenheng med behovet for å sikre en mer enhetlig statistikkføring og bruk på tvers av etater.

¹⁴² Prop. 36 S (2023–2024). Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) Trygghet for alle. Justis- og beredskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-36-s-20232024/id3018905/>

5.4 Which data disaggregations¹⁴³ are routinely provided by major surveys in your country?

Store spørreundersøkelser i Norge bryter ned respondentene på geografi, inntekt, kjønn, alder, utdanningsnivå, sivil status og innvandrerbakgrunn. Funksjonsnedsettelse, seksuell orientering og kjønnsidentitet blir også spurt om i noen spørreundersøkelser. Etnisitet og rase blir ikke spurt om i noen av de store spørreundersøkelsene.

6 Veien videre

6.1 In the narrative report, please provide 1-2 pages of key takeaways from the review, including reflections on:

Fylles ut senere

6.2 Lessons your country has learned from the review process and how it will apply them in the continuing implementation ongoing and future challenges for the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls in your country.

Overordnet om regjeringens prioriteringer for kommende år gjennom å henvise til politiske dokumenter som inneholder langtidsplaner.

¹⁴³ As specified in A/RES/70/1, with the addition of education, marital status, religion and sexual orientation.